

**ANÀLISI DEL PROCÉS
D'ESCOLARITZACIÓ D'UN
INFANT AMB NEE A TRAVÉS
D'UN RELAT BIOGRÀFIC**

Grau de Mestre d'Educació Primària

Laia Pérez Muñoz

Curs 2015 – 2016

Treball de Fi de Grau

Anna Gómez Mundó

Universitat de Vic

Gener de 2016

Resum

L'objectiu d'aquest treball és analitzar el procés d'escolarització d'un infant amb Necessitats Educatives Especials. Per fer-ho, he realitzat el relat biogràfic del nen parant especial atenció al seu procés d'escolarització.

Primerament, he realitzat un marc teòric on es defineix el terme d'escola inclusiva i s'explica l'atenció que es dona als infants amb Necessitats Educatives Especials al nostre sistema educatiu. També he realitzat una breu explicació del Trastorn Generalitzat del Desenvolupament i el Trastorn de l'Espectre Autista, trastorns que presenta l'infant que és motiu d'estudi en aquest treball.

Tot seguit, a través d'entrevistes a l'infant, a la seva mare i a alguns professionals de l'educació que l'han acompanyat en els seus anys d'escolarització; he realitzat un relat biogràfic del nen centrant-me en el seu procés d'escolarització i d'inclusió durant aquests anys.

Finalment, he realitzat l'anàlisi del relat biogràfic i he extret conclusions.

Paraules clau: escola inclusiva, procés d'escolarització, relat biogràfic

Summary

The aim of this essay is to analyse a child's schooling process who requires Special Educational Needs. In order to achieve it I have followed the child's lifetime paying special attention to his schooling process.

Firstly, I have made a theoretical framework where inclusive school term is defined and where also is described how our educational system looks after children with Special Educational Needs. On top, I have made a brief explanation of the Pervasive Developmental Disorder and the Autism Spectrum Disorder. Those disorders are in the child who is subject to study in this essay.

Afterwards, using interviews with the child himself and his mother or some educational professionals who have accompanied him through his schooling years, I have made the child's biographical story focusing in his schooling and inclusion process during the last years.

Finally, I have made the biographical story analysis and I have drawn conclusions.

Key words: Inclusive school, schooling process, biographical story.

Índex

1. Introducció	4
2. Objectius del treball	6
3. Marc teòric	8
3.1 Educació inclusiva	8
3.2 Atenció als alumnes amb Necessitats Educatives Especials	11
3.3 Trastorn Generalitzat del Desenvolupament (TGD).....	13
4. Metodologia de la investigació	15
5. Relat biogràfic	21
6. Anàlisi de dades i resultats	38
6.1 El procés d'escolarització	38
6.2 Desenvolupament d'en Martí i les seves característiques personal	39
6.3 Aprenentatges	40
6.4 La seva classe ideal.....	43
6.5 Relacions personals.....	44
6.6 La família.....	47
6.7 Expectatives de futur	48
6.8 Educació i inclusió.....	48
7. Conclusions finals	50
8. Valoració personal	52
9. Bibliografia	54

1. Introducció

Aquest treball té com a objectiu explicar i analitzar el procés d'escolarització d'un infant amb NEE, aprofundint en la seva escolarització i en el progrés dels seus aprenentatges. Amb l'anàlisi del relat biogràfic busco conèixer l'experiència d'un nen que em serveixi de base des d'on reflexionar sobre la inclusió i la millor forma amb la qual podem acompanyar als infants amb NEE a sentir-se inclosos a l'aula i a l'escola.

En Martí va començar la seva escolaritat a l'escola bressol, després va passar a l'escola d'educació especial on va realitzar una escolaritat compartida amb l'aula ordinària i actualment es troba escolaritzat a una USEE d'un institut, encara que passa la majoria d'hores a l'aula ordinària.

Vaig conèixer a en Martí quan tenia vuit anys. En aquell moment jo començava a treballar com a vetlladora a la seva escola i l'acompanyava a l'aula ordinària dues tardes a la setmana. Durant tres anys vaig treballar amb ell i això em va permetre anar coneixent-lo. Encara que vaig deixar de ser la seva vetlladora, continuava tenint informació sobre els seus progressos a través de la seva mestra d'educació especial i la seva família, amb la qual continuo en contacte.

Treballar amb ell durant tres anys em va donar l'oportunitat de veure com es feia el pas de l'escola d'educació especial a l'escola ordinària. En tres anys en Martí va anar augmentant progressivament el nombre d'hores que passava a l'aula ordinària, de manera que cada cop treballava més continguts acadèmics a l'escola ordinària que a l'escola d'educació especial. Això em va permetre veure les seves capacitats d'aprenentatge. Per exemple, en Martí tenia dificultats per parlar i escriure en català, però era dels millors alumnes a l'àrea de coneixement del medi.

Quan vaig començar la universitat vaig deixar la feina de vetlladora i, per tant, vaig deixar de treballar amb en Martí. Però un parell d'anys després, la seva mare em va trucar per veure si podria fer-li classes de repàs de matemàtiques, ja que el nivell de l'institut era molt alt i no podia seguir el ritme. Durant aquells mesos vaig ajudar a en Martí amb els deures de matemàtiques i estudiàvem pels exàmens. Ell m'explicava coses de l'institut, m'explicava que hi havia àrees molt difícils, relatava anècdotes

que passaven a classe amb els mestres i em comentava com l'anaven els exàmens de les altres àrees.

Al Grau de Mestre d'Educació Primària faig la menció d'educació inclusiva, parlem molt sobre la inclusió a les escoles i això em fa pensar en el cas d'en Martí i tot el que vaig poder viure al seu costat. Encara que és un nen de poca edat, ha viscut diferents tipus d'escolarització i és capaç de reflexionar sobre l'educació que va rebre, així com també és capaç d'explicar com s'ha sentit en les diferents institucions.

Quan m'havia de plantejar el tema del Treball de Fi de Grau ràpidament em va venir en Martí al cap. Vaig parlar amb la seva mare i li vaig preguntar si li semblaria bé que fes el treball sobre el seu fill. Li vaig explicar quina era la meua idea de treball i ràpidament em va contestar que sí, que per ella cap problema. Així que li vaig demanar a en Martí si em volia ajudar amb el meu treball. Li vaig explicar de què tractaria i que li hauria de fer algunes entrevistes. Ell va acceptar encantat i em va dir que m'ajudaria en tot el que necessités.

Escotar l'experiència d'un nen que ha estat escolaritzat en diferents centres, que ha hagut d'adaptar-se a diferents tipus d'escolarització i que ha viscut en primera persona un procés que ha volgut ser inclusiu, pot ser molt enriquidor per al meu futur. Saber què ha estat allò que més li ha agradat, el que més l'ha fet sentir còmode, com es veu ell en relació amb els altres infants, etc; em pot donar una petita visió de com viuen les pràctiques escolars inclusives els infants amb NEE.

La inclusió és un tema del qual es parla molt a l'àmbit educatiu, es busca la forma d'incloure a tots els infants sense distinció de cap tipus, i per aquest motiu penso que l'opinió d'en Martí sobre aquest tema és molt important. És un nen que, encara que té un trastorn i unes dificultats d'aprenentatge, pot parlar de la seva vida i és capaç no només de reflexionar, també d'explicar i extreure conclusions sobre allò que ha viscut.

Entendre millor com es senten aquests infants a l'aula m'ajudarà a respondre a les seves necessitats de una forma més adequada.

2. Objectius del treball

L'objectiu principal d'aquest treball és analitzar el procés d'escolarització d'un infant amb NEE partint del seu relat biogràfic. Per poder fer-ho, primerament redactaré un relat biogràfic de l'infant, el qual em permetrà tenir un text organitzat a través del qual fer l'anàlisi.

Per poder assolir aquest objectiu principal, em plantejo diferents preguntes que m'ajudaran a marcar petits objectius i, a la mateixa vegada, m'ajudarà a endreçar la informació en diferents apartats, de forma que cada bloc em parli d'un tema concret de l'experiència viscuda per aquest infant.

Si tenim en compte que l'objectiu principal és analitzar el procés d'escolarització de l'infant, la primera pregunta que m'he de plantejar és quin ha estat aquest procés. D'aquesta manera es marca el primer objectiu del treball, explicar el procés d'escolarització d'en Martí.

Com a futura mestra, una de les coses que més m'interessen del relat d'en Martí són els seus aprenentatges durant la seva vida escolar. Degut a que aquest és un tema molt ampli, m'he basat en dues qüestions principals: Quin objectiu es plantejaven en l'educació de l'infant a cada centre? i en segon lloc, A quin centre considera l'infant que va aprendre més? Així doncs, el segon objectiu que sorgeix d'aquestes preguntes és analitzar els aprenentatges de l'infant a cada centre.

Però a l'educació d'un infant no només intervenen els centres educatius, la família té el paper més important en l'educació d'un nen. Per aquest motiu, considero que l'educació que va rebre a l'àmbit familiar és tan important, o més, que l'educació que va rebre a les diferents escoles. D'aquesta manera, sorgeixen preguntes com: Quines expectatives de futur tenen en l'infant? o, Com viu la família tot el procés d'escolarització de l'infant? Així doncs, un altre objectiu del treball és conèixer i analitzar la preocupació i implicació de la família durant el procés d'escolarització de l'infant.

Tenint en compte que en Martí té un Trastorn de l'Espectre Autista, el qual afecta a les seves relacions socials, un altre punt d'anàlisi farà referència a les relacions personals. Les preguntes que em plantejo sobre aquest tema són: Com han estat les relacions de l'infant amb companys i mestres en els diferents centres educatius? i, Quines dificultats s'ha trobat al llarg de la seva vida? Així doncs, l'objectiu que em plantejo és conèixer la

qualitat de les relacions personals que en Martí estableix a l'escola i que influencien a la seva vida.

Aquests van ser els meus objectius inicialment, però quan vaig començar a parlar amb en Martí i totes aquelles persones que l'envolten, em vaig plantejar un últim tema: les expectatives de futur de l'infant. Tenint en compte el seu trastorn i les seves dificultats, em va sorprendre les expectatives de futur que es planteja tant l'infant com la resta de persones que l'envolten. Per aquest motiu, vaig elaborar un últim objectiu: conèixer i reflexionar sobre les expectatives de futur d'en Martí.

3. Marc teòric

Per l'elaboració d'aquest treball he realitzat un marc teòric que m'ha ajudat a entendre el procés d'escolarització de l'infant. He dividit aquest marc en tres subapartats. El primer és una explicació de l'escola inclusiva; el segon apartat és una petita pinzellada de l'atenció que es dóna als alumnes amb Necessitats Educatives Especials al nostre sistema educatiu; i el tercer apartat és una breu explicació del Trastorn Generalitzat del Desenvolupament, concretament del Trastorn de l'Espectre Autista.

3.1 Educació inclusiva

L'educació inclusiva és un tipus d'educació per a tots i totes, sense distinció de capacitat, que implica pràctiques educatives que permeten la inclusió de tots els infants a tots els aspectes de la vida escolar i de la vida en comunitat. L'escola ha d'acceptar la diversitat i ha de promoure l'acceptació i valoració de les diferències de qualsevol caire.

La inclusió és una millora evolutiva respecte a la idea d'integració. Aquesta última implica l'adaptació de l'alumne al centre i a l'entorn que l'envolta, donant-li el suport necessari per poder-ho fer. En canvi, la inclusió vol que els centres educatius siguin els que s'adaptin a la diversitat d'alumnes, eliminant les barreres que dificulten l'aprenentatge, la socialització i la participació de l'alumnat.

Al projecte de convivència i èxit educatiu de la Generalitat de Catalunya es defineix l'escola inclusiva com *“aquella que ofereix a tots els infants i joves altes expectatives d'èxit educatiu, independentment de les seves característiques, necessitats o discapacitats, i l'oportunitat de créixer conjuntament compartint experiències i situacions d'aprenentatge”* (2014:211). Es a dir, l'escola inclusiva ha d'incloure i ha de garantir l'èxit educatiu de tots/es els/les alumnes, donant l'oportunitat de conèixer i aprendre uns dels altres.

Per aconseguir l'èxit educatiu de tots i totes els i les infants és imprescindible que s'elaborin pràctiques inclusives a les aules. Han de ser pràctiques que tinguin en compte la diversitat de l'alumnat i les necessitats educatives de cadascun. Per ajudar-nos a crear aquest tipus de pràctiques podem utilitzar les 9 regles d'or de la UNESCO¹, les quals són un recurs molt útil per als mestres. A continuació parlaré

¹ UNESCO (2001). *Understanding and responding to children's needs in inclusive classrooms: A guide for teachers*. França: UNESCO.

d'algunes d'aquestes regles que em seran de gran ajuda per l'anàlisi del relat biogràfic posterior.

Per exemple, la primera regla d'or és incloure tots i totes els i les alumnes. Com diu Stainback “...no hi ha necessitat d'excloure unes persones del grup, senzillament perquè miren, aprenen, es comuniquen o es comporten d'una manera que es podria considerar com a “diferent” de com es comporta la majoria del grup” (2001: 18). No es tracta d'excloure el diferent, com s'havia fet anteriorment, sinó d'acceptar aquestes diferències i aprendre a conviure amb elles.

Això implica que la diversitat sigui reconeguda i respectada dins l'aula, que els infants descobreixin com treballar entre ells i siguin capaços d'ajudar-se. Per tant, una pràctica inclusiva és formar grups heterogenis, aconseguir que hi hagi diversitat a les aules, per així afavorir les relacions entre els companys.

Una altra regla és la comunicació entre mestres i infants i la comunicació entre alumnes. És important que a l'aula hi hagi un clima i una confiança que permeti als nens i nenes parlar amb els/les mestres i conversar amb la resta de companys. Els professors i professores han de comunicar-se amb els seus alumnes de forma clara, intentant que les explicacions siguin entenedores per a tots els infants de manera que tots puguin aprendre i seguir les explicacions que es fan a l'aula.

La vuitena regla d'or tracta de guiar els infants perquè aprenguin a comportar-se de forma socialment acceptada. Els mestres han d'aprendre a controlar el comportament dels alumnes i ensenyar-los a controlar-se i comportar-se adequadament.

Per últim, la novena regla ens parla del treball en equip. És imprescindible per a un bon funcionament a l'escola que els mestres treballin conjuntament i cooperin entre ells.

Per poder parlar d'una escola inclusiva, ha de tenir unes pràctiques i un projecte educatiu que vetlli per aconseguir la inclusió a nivell de centre. L'any 2000, Tony Booth y Mel Ainscow publiquen l'“Index for Inclusion”², el qual ens serveix de guia per poder valorar si un centre educatiu és inclusiu o no. Ainscow explica “...el objetivo del Index consiste en ayudar a las escuelas a determinar en qué lugar están

² Booth, T. and Ainscow, M. (2002). *Index for inclusion*. Bristol: CSIE.

con respecto a la inclusión y la exclusión, con el fin de hacer avanzar el pensamiento y la práctica” (2001:205).

Gracies a aquest document podem extreure algunes de les característiques més significatives de les escoles inclusives. A continuació, exposaré algunes d'aquestes característiques que em seran útils a l'hora d'analitzar el relat biogràfic.

L'Índex per la Inclusió ens diu que la inclusió implica “*Disminuir les barreres a l'aprenentatge i a la participació de tots els estudiants, no només d'aquells que presenten disminucions o que tenen “necessitats educatives especials”*” (2006: 5)³.

Es a dir, l'educació inclusiva implica fer accessible l'educació a tots i totes els i les alumnes. Això implica eliminar les barreres arquitectòniques, com per exemple unes escales per accedir a l'aula que impossibilitarien l'accés a un infant que necessita una cadira de rodes per desplaçar-se. I eliminar també les barreres en l'aprenentatge, com per exemple, explicacions orals sense cap tipus de suport visual a un alumne que pateix sordesa.

L'Índex indica la importància de veure la diferència entre alumnes com un recurs per l'aprenentatge, no com un problema al qual s'ha de buscar una solució. Es a dir, s'ha d'aprofitar la diversitat com una eina d'aprenentatge. Quan hi ha molta diversitat dins d'un mateix grup aconseguim que els infants entenguin aquestes diferències i les respectin, que valorin les capacitats de cadascun i que aprenguin els uns dels altres.

A forma de resum, podem definir l'educació inclusiva com una educació per a tots i totes on els centres educatius s'adaptin a la diversitat d'alumnat eliminant les barreres a l'educació i acceptant la diversitat com a eina educativa.

El nostre sistema educatiu es guia pel principi d'escola inclusiva. A la llei 12/2009, del 10 de juliol⁴, a l'article 81 podem llegir “*L'atenció educativa de tots els alumnes es regeix pel principi d'escola inclusiva*”. Per poder arribar a aquesta educació inclusiva les lleis marquen com atendre als infants amb necessitats educatives especials, donant opció a diferents tipus d'escolarització que busquen la inclusió.

³ Booth, T. and Ainscow, M. (2006). *Índex per a la inclusió*. Barcelona: ICE-UB

⁴ Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació”. A: Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, 16 de juliol de 2009, núm. 5422 , p. 56589.

3.2 Atenció als alumnes amb Necessitats Educatives Especials

Primerament m'agradaria aclarir a quin tipus d'alumnat ens referim quan es parla de NEE. La llei 12/2009, del 10 de juliol, concretament a l'article 81, considera infants amb NEE a aquells alumnes amb una incorporació tardana al sistema educatiu o que pateixen situacions socioeconòmiques desfavorides, alumnes amb discapacitats físiques, psíquiques o sensorials, que manifesten trastorns greus de personalitat o conducta o que pateixen malalties degeneratives greus.

Com ja he dit anteriorment, el nostre sistema educatiu té diferents mètodes per intentar incloure aquests infants amb NEE. Les unitats de suport a l'educació especial (USEE) són un recurs que facilita l'atenció educativa a infants amb NEE i promou la participació d'aquests en els entorns escolars ordinaris.

Aquestes unitats atenen un mínim de cinc i un màxim de deu alumnes. Cada infant ha de formar part d'un grup ordinari, el qual serà el seu grup de referència. Els alumnes han de treballar amb el seu grup i han de conèixer a tots els companys i companyes.

Els alumnes de l'USEE han de tenir un pla individualitzat (PI)⁵ on s'han de preveure les adaptacions que necessita. Aquest programa individualitzat s'ha de compartir amb tots els professionals que participin a l'educació d'aquest alumne.

Els professionals assignats a l'USEE han de donar suport als/les mestres de les aules ordinàries a través de materials específic o adaptats que facilitin la participació dels alumnes amb NEE a les activitats de grup. També han d'acompanyar als mestres a aquestes activitats en cas que sigui necessari.

Però no tots els infants amb NEE assisteixen a l'aula ordinària o a una USEE. La llei 12/2009, a l'article 81 diu:

“4. Amb relació als alumnes amb necessitats educatives especials, s'ha de garantir, prèviament a llur escolarització, l'avaluació inicial d'aquestes necessitats, l'elaboració d'un pla personalitzat i l'assessorament a cada família directament afectada. Aquests alumnes, un cop avaluades llurs necessitats educatives i els suports disponibles, si es considera que no poden ésser atesos en centres ordinaris, s'han d'escolaritzar en centres d'educació especial. [...]”.

⁵ El Pla Individualitzat ha d'especificar els objectius que ha d'assolir l'alumne, així com les actuacions i els suports previstos.

Així doncs, hi ha alguns alumnes amb NEE que s'escolaritzen a centre d'Educació Especial (EE). Aquestes escoles han de prendre com a referents, a l'hora d'organitzar i programar, les habilitats adaptatives vinculades a les discapacitats intel·lectuals i del desenvolupament. Aquestes habilitats són la comunicació, la cura personal, els hàbits d'higiene, les habilitats acadèmiques, viure en comunitat, la salut i la seguretat, l'oci i el treball.

Les habilitats acadèmiques que es treballen als CEE són adaptacions dels continguts i les àrees establertes per als centres d'educació primària i els centres d'educació secundària obligatòria. Cada alumne té un PI, al qual hi participen totes les part implicades en l'educació d'aquest infants (família, centre, alumne, mestre, serveis externs, etc).

Hi ha altres alumnes que assisteixen a l'escola ordinària i a l'escola d'educació especial, fan el que s'anomena una escolaritat compartida. Es tracta d'un tipus d'escolarització on els nens i nenes assisteixen unes hores a cada centre. Aquest tipus d'escolarització requereix la coordinació entre els professionals dels dos centres que atendran l'infant.

En els casos d'escolaritat compartida l'alumne es matricula al centre on passa més temps. A l'hora de preparar el PI de l'infant, un/a professional del centre on estigui matriculat serà el/la coordinador/a. El seguiment de l'evolució de l'alumne i l'ajustament i modificacions del PI es faran de forma conjunta entre, com a mínim, un professional de cada centre educatiu. Els alumnes que fan aquest tipus d'escolaritat poden rebre suport d'un mestre o d'una mestra d'EE o d'un/a vetllador/a durant les hores que assisteix al centre ordinari.

En Martí, el nen sobre el qual faré el relat biogràfic, va començar la seva escolarització a un centre d'educació especial, després va fer una escolaritat compartida i finalment va anar a una USEE d'un institut. Però per poder entendre el procés d'escolarització d'en Martí, primerament hem de conèixer com és l'infant. Per fer-ho hem de tenir en compte que en Martí té un diagnòstic de Trastorn Generalitzat del Desenvolupament, concretament un Trastorn de l'Espectre Autista. Així doncs, considero que és imprescindible conèixer aquests trastorns i la seva simptomatologia per poder entendre el procés d'escolarització d'en Martí.

3.3 Trastorn Generalitzat del Desenvolupament (TGD)

El TGD es caracteritza per una pertorbació greu de diverses àrees del coneixement. Aquestes àrees són les habilitats per a la interacció social, les habilitats per a la comunicació i/o la presència de comportaments, interessos i activitats estereotipades. El TGD inclou el trastorn de l'espectre autista, el trastorn de Rett, el trastorn desintegratiu infantil, el trastorn d'Asperger i el trastorn generalitzat del desenvolupament no especificat. En Martí és un nen amb un trastorn de l'espectre autista (TEA), per aquest motiu em centraré únicament en aquest trastorn.

Llúcia Viloca defineix l'autisme com “*un trastorno de la intercomunicación y de la interrelación que se crea en los treinta primeros meses de vida y que da lugar a un deterioro del desarrollo emocional y cognitivo*” (2002,15). El TEA afecta a les relacions i comunicacions socials, i es caracteritza per la falta de respostes cap a les persones i les activitats restringides.

S'ha de tenir en compte que no totes les persones autistes presenten la mateixa simptomatologia. Tot i així, existeixen uns criteris diagnòstics que podem utilitzar per definir els trets més característics del TEA. Podem agrupar aquests trets en tres grans blocs: la interacció social, la comunicació i els patrons de comportament.

Tenint en compte que el treball es basa en el relat biogràfic d'un infant concret amb TEA, a l'hora d'explicar les característiques que ens ajuden a definir aquest trastorn em centraré més en aquelles que presenta l'infant.

Pel que fa a les interaccions socials, són persones amb dificultats per interactuar amb els altres, sobretot amb els seus iguals. Quan són nadons els nens i nenes autistes no fan gestos d'anticipació, per exemple no aixequen els braços demanant que els agafin. No miren als ulls ni a la cara quan es parla amb ells i elles i no comuniquen ni expressen les seves emocions amb la mirada.

Presenten una sordesa fictícia, es a dir, escolten però no atenen a allò que se'ls diu. Per exemple, quan se'ls crida pel seu nom no tenen cap tipus de reacció, com si no haguessin escoltat res. Es per aquest motiu que quan són petits es pot pensar que els infants tenen algun problema d'oïda.

Els hi costa comunicar-se i interactuar amb altres persones i de vegades es produeix un aïllament total de forma voluntària. Aquest aïllament es crea per la necessitat d'extreure's en els seus pensaments.

La comunicació és una altra habilitat que es veu afectada a les persones amb TEA. Es solen produir regressions del llenguatge o mutisme total o funcional. Als casos en que són capaços de mantenir una conversa tenen dificultats per iniciar-la o mantenir-la.

Pel que fa als patrons de comportament, destaquen els interessos i activitats restringides, repetitives i estereotipades. Aquestes persones solen tenir rutines i rituals inflexibles (com anar sempre pels mateixos camins), obsessions i conductes sense propòsits (com desplaçaments sense sentit o moviments repetitius).

Una característica a destacar són les estereotípies, moviments repetitius, sense sentit i característics de cada persona. Algunes d'aquestes estereotípies són el balanceig del cos i l'aleteig. Aquests moviments serveixen a les persones amb TEA per tranquil·litzar-se en moments d'emoció i excitació.

Per últim, una altra característica a destacar és la resistència als canvis, l'obsessió per mantenir la igualtat. Els canvis de rutines, d'ordre, etc; poden crear molta ansietat a les persones amb TEA. Aquesta por als canvis els porta a realitzar activitats i rutines molt repetitives. Kanner ho explica dient "*El miedo al cambio y a lo incompleto parece ser el factor principal en la explicación de la repetitividad monótona, y en la resultante limitación en la variedad de las actividades espontáneas*" (1943, p.32)⁶

⁶ KANNER, Leo (1943). *Trastornos autistas del contacto afectivo* (Teresa Sanza, trad.) [en línia]. Revista Española de Discapacidad Intelectual Siglo Cero

4. Metodologia de la investigació

Per l'elaboració d'aquest treball he realitzat una investigació qualitativa de caràcter biogràfic. El resultat d'aquesta investigació és un relat biogràfic del procés d'escolarització viscut per un nen amb Necessitats Educatives Especials.

El mètode biogràfic utilitza l'individu com a protagonista principal de la realitat social, convertint a la persona en la font primària d'informació. A aquest tipus d'investigació, l'experiència personal es converteix en l'instrument i l'argument central de l'anàlisi. En el cas d'aquest treball, l'experiència viscuda per en Martí serà el que ens portarà a l'anàlisi del seu procés d'escolarització.

Amb el relat biogràfic es mostra un testimoni subjectiu al qual es recullen les seves experiències viscudes i la valoració que fa d'aquestes experiències. Manuel Amezcua i César Huesco Montoro (2004) defineixen el relat biogràfic com un recull de la narració de l'experiència d'una persona explicada amb les seves paraules.

A la realització d'un relat biogràfic es té en compte tota l'experiència viscuda per un individu, no centrant-se només en l'opinió o percepció sobre un tema concret. En el cas d'en Martí, es té en compte el seu àmbit familiar i escolar, es recullen les vivències de més d'una persona sobre el procés d'escolarització d'en Martí i es parla d'aspectes molt amplis dins l'educació i la vida personal.

Pamela Maykut y Richard Morehouse (1999) ens parlen de les característiques de la investigació qualitativa, de les quals m'agradaria destacar aquelles que m'han resultat més rellevants a la meua investigació:

- La investigació qualitativa ha de tenir un enfocament exploratori i descriptiu. No es busca generalitzar els resultats obtinguts, sinó que es centra en la comprensió de l'experiència d'aquella persona o persones que han estat objecte o objectes d'estudi. Per tant, aquesta investigació no busca generalitzar els resultats obtingut a tots els infants amb NEE o amb TGD, sinó que explica i analitza un cas concret amb unes característiques concretes.
- A la investigació qualitativa es fa una recollida de dades, les quals solen ser paraules o accions d'unes persones concretes. Per aquest motiu, les tècniques de recollida de dades que s'utilitzen han de permetre a l'investigador captar tant el llenguatge com la conducta. A aquest treball he utilitzat les entrevistes, però també hauria estat possible fer una observació d'en Martí, un grup de discussió sobre el

seu procés d'escolarització o una anàlisi de documents que parlin sobre en Martí i el seu progrés acadèmic. Degut al temps que he tingut per l'elaboració del treball i a la disponibilitat de les persones amb les quals havia de parlar, només ha estat possible fer entrevistes.

- La investigació qualitativa posa èmfasi en l' "ésser humà com a instrument". Aquests autors marquen la responsabilitat que té l'investigador, que a la mateixa vegada ha de buscar la informació i l'ha de donar sentit a les paraules i les accions de les persones o persona que s'investiga. No només es tracta d'escriure tot allò que en Martí i les persones que l'envolten expliquen, sinó que s'ha de buscar un sentit a allò que diuen.

Com ja he indicat anteriorment, la tècnica emprada per la recollida de dades ha estat l'entrevista. L'Institut d'Estudis Catalans defineix aquesta tècnica com una reunió concertada entre dues o més persones que han de parlar d'algun tema que ha estat prèviament acordat. Rodríguez, Gil i García fan la següent definició: "La entrevista es una técnica en la que una persona (entrevistador) solicita información de otra o de un grupo (entrevistados, informantes), para obtener datos sobre un problema determinado" (1999:165).

A una investigació biogràfica es pot entrevistar a una mateixa persona més d'un cop per aprofundir en aquells temes que han sortit a les entrevistes anteriors, per poder profunditzar en aquells aspectes que es consideren importants en la investigació. Per poder aconseguir això, s'utilitzen entrevistes en profunditat, les quals no busquen només parlar sobre un tema, sinó que volen aprofundir i arribar a conèixer tots els detalls.

Corbeta (2003) defineix l'entrevista qualitativa com una conversa a la qual apareixen diferents aspectes característics. Es tracta d'una conversa que es provocada per l'entrevistador, al cas d'aquest treball jo seria l'entrevistadora que ha donat lloc a les entrevistes. A més, són entrevistes que estan dirigides a unes persones concretes que ens interessin per la investigació que s'està fent. Aquestes entrevistes o converses, estan guiades per l'entrevistador, però són flexibles, no es tracta d'un interrogatori amb unes preguntes fixes, sinó que l'entrevistador pot anar modificant o creant preguntes segons els interessos que tingui.

Per a l'elaboració d'aquest treball he realitzat un total de sis entrevistes. A continuació faré una breu descripció de cadascuna d'elles:

- Entrevista inicial a en Martí i la seva mare. A aquesta entrevista es pregunta a la mare sobre els primers anys de vida de l'infant i les diferents decisions que es van prendre a la seva escolarització. També es demana a en Martí la seva opinió sobre els diferents centres als quals va assistir i la seva reflexió sobre cadascun d'aquests.
- Entrevista a la mestra d'educació especial d'en Martí. En un primer moment no tenia gaires preguntes a fer-li, per aquest motiu vaig enviar-li l'entrevista per correu electrònic i la va contestar per escrit. Un cop la retorna em sorgeixen més dubtes.
- Entrevista amb el tutor d'en Martí de l'aula ordinària a l'institut. Tenint en compte l'experiència amb la mestra d'educació especial, decideixo quedar amb ell i fer l'entrevista cara a cara. Abans de començar a fer-li les preguntes, el mestre m'explica coses de l'infant, em mostra fitxes i notes, i m'explica l'evolució d'en Martí a l'institut durant aquests tres cursos. A l'hora de respondre les preguntes, hi ha aspectes que no em pot contestar, com les hores que passa l'infant a la USEE o si en té Pla Individualitzat.
- Entrevista amb la tutora de la USEE. En un principi no tenia intenció de parlar amb ella perquè l'infant passa molt poques hores a la USEE, però tenia dubtes que el seu tutor no em va poder respondre i era possible que ella sí. Encara que no coneix gaire a en Martí i soc jo qui li parla del nen i li explica coses, em dona la informació que no havia aconseguit a l'entrevista amb el tutor. Té molta curiositat sobre el cas d'en Martí i parlem sobre el procés d'escolarització de l'infant i el seu progrés.
- Segona entrevista amb la mestra d'educació especial. Després de totes les entrevistes realitzades tenia dubtes interessants per preguntar a la mestra, així que decideixo quedar amb ella i fer una segona entrevista. Degut a problemes de salut no podem veure'ns, però accedeix a contestar totes les preguntes que necessiti per escrit, així que tornem a fer la entrevista a través del correu electrònic.
- Un cop tinc totes les entrevistes i tota la informació sobre en Martí, em sorgeixen més preguntes que només ell em pot respondre. Així que faig una segona entrevista amb en Martí, però aquest cop sense la seva mare. A aquesta entrevista

aprofito per aprofundir en temes que a l'anterior entrevista vam passar per sobre, o li pregunto per altres qüestions que sorgeixen de la informació que he anat recopilant de totes les entrevistes anteriors. En Martí em parla de tot el que pregunto sense vergonya i amb confiança, no té problemes per mostrar el que sent i el que pensa.

A l'hora de fer una entrevista, hem de tenir en compte que hi ha diferents tipus segons el seu disseny i estructura, el moment de la investigació en que es fa, el número de participants, l'extensió de l'objecte d'estudi, la profunditat i el rol de l'investigador. Segons Taylor i Borgam (1992) les entrevistes qualitatives han de ser directives, no estructurades, no estandarditzades i obertes.

A la realització d'aquest treball he utilitzat entrevistes semiestructurades, on tenia un guió amb la informació que volia preguntar a cada persona. A més, utilitzava preguntes obertes que donaven lloc a respostes més flexibles i més profundes.

Si mirem el nombre de persones implicades a l'entrevista, veiem que quasi totes les entrevistes són individuals excepte la primera, on l'entrevista es realitza a en Martí i a la seva mare conjuntament. Inicialment vaig pensar que l'infant es sentiria més a gust amb la seva mare davant i m'explicaria més coses. Vaig poder comprovar amb la segona entrevista que això no era així, que l'infant es sentia igual de còmode quan estava la mare que quan no estava.

Si ens centrem en el tema que es tractava a cada entrevista, veiem que les entrevistes amb els mestres eren focalitzades. Es parlava de l'educació l'escolarització d'en Martí al moment en que eren els seus i les seves mestres. En canvi, les entrevistes amb en Martí i amb la seva mare no eren tant focalitzades. Es parlava de la seva escolarització, però també es tractaven aspectes de la seva personalitat, dels seus primers anys de vida, etc.

Per últim, les entrevistes d'aquest treball han estat entrevistes en profunditat. Es buscava l'opinió i els pensaments de l'entrevistat, a mesura que l'entrevista avança es poden veure aspectes més íntims de l'opinió personal de cada persona.

Però no només vaig rebre informació de les entrevistes. A l'entrevista que vaig realitzar al tutor d'en Martí, aquest em mostra uns documents confidencials amb les notes de

l'infant i algunes fitxes personals que en Martí ha fet aquell curs. Tota aquesta informació m'ajuda a extreure conclusions, però no puc mostrar les dades al treball.

Durant tres anys vaig estar vetlladora d'en Martí a l'escola ordinària, quan feia escolaritat compartida. Durant aquest temps vaig poder observar en Martí a l'aula, vaig conèixer com era i vaig poder participar a la seva educació. Per aquest motiu, realitzo un relat biogràfic d'aquells anys que vaig treballar amb l'infant.

El tutor d'en Martí m'ofereix assistir a una xerrada que fa el membre de l'EAP de la USEE amb els pares dels alumnes. A aquesta xerrada es parla amb els pares de les possibilitats d'estudi que tenen els alumnes un cop surtin de l'institut. Es parla dels Programes de Formació o Inserció per alumnes sense graduat de l'ESO, però aquest no és el cas d'en Martí.

Tot i així, penso que la xerrada va ser molt interessant. Em va sorprendre com parlava el membre de l'EAP amb les famílies, els explicava que volia dir tenir necessitats educatives especials o per quin motiu els seus fills estaven escolaritzats a una USEE i no a l'aula ordinària. Parlava molt clar i era sincers amb ells i elles, els/les hi feia veure la realitat que vivien els seus fills i els/les animava a ajudar als infants a fer algun d'aquests programes per poder tenir una bona feina en un futur.

D'aquesta xerrada també em va sorprendre l'actitud dels pares i mares. Alguns tenien por de que els seus fills sortissin de l'institut i volien que es quedessin allà fins als disset anys. Altres no veien clar que aquests programes els hi ajudessin a tenir una feina en un futur. Tot i així, penso que la xerrada els va ajudar i els va tranquil·litzar bastant.

Un cop finalitzat el procés de recollida de dades, s'han d'endregar les diferents informacions, agrupar-les per temes i redactar el relat. Taylor i Bogdam (1992) marquen uns passos a seguir per poder fer aquesta primera anàlisi de les dades recollides:

- Llegir totes les dades recollides. Llegir les transcripcions de les entrevistes, el relat autobiogràfic i els documents proporcionats pel mestre tutor de l'infant a l'institut.
- Identificar les principals etapes, els principals esdeveniments i les principals experiències de la vida de la persona. En aquest cas diferenciem els primers anys de vida d'en Martí, els aspectes més significatius que el fan ser com és, el període

d'escolarització viscut a cada centre, les expectatives de futur que es tenen sobre en Martí i la seva opinió sobre els centres educatius i la inclusió.

- Elaborar la història de vida codificant i separant les dades d'acord amb aquestes etapes. Cadascuna de les etapes trobades al pas anterior es converteix en un capítol del relat biogràfic.

Així doncs, el relat biogràfic estarà organitzat segons els esdeveniments i moments importants de la vida de l'infant. A l'hora d'elaborar l'anàlisi faré un buidatge d'informació agrupant les idees importants per temes. Un cop tingui les idees agrupades i endreçades utilitzaré la informació del marc teòric per poder fer una anàlisi qualitativa del procés d'escolarització de l'infant.

5. Relat biogràfic

En Martí va néixer el 14-11-2000 a Barcelona, actualment té 15 anys. Quan tenia dos anys li van diagnosticar TGD amb espectre autista, tot i que actualment sospiten que es tracta d'un trastorn d'Asperger. Va estar escolaritzat a una escola d'Educació Especial i avui dia estudia a una USEE (Unitat de Suport a l'Educació Especial) d'un institut, encara que realitza moltes hores de classes a l'aula ordinària.

Els primers anys de vida d'en Martí

La seva mare recorda un embaràs normal, sense cap problema, l'únic imprevist va ser que va tenir cànides i li van haver de netejar molt bé al moment del naixement. En el moment del part van haver d'utilitzar fòrceps per treure al nen.

Era un nadó molt ploraner, no dormia, era molt nerviós i intranquil i sempre l'havien de tenir agafat. No seia i no gatejava a l'edat que li tocava. La mare recorda que el deixaven a un cantó i el nen es quedava allà quiet i no es movia. En Martí no tenia interès per les joguines, les tocava però no interactuava amb elles com solen fer els nadons a aquesta etapa, i tampoc jugava amb altres nens i nenes de la seva edat.

Fins als 9 mesos el nen mirava a la cara quan li parlaves, però a partir dels 9 mesos t'havies de posar davant d'ell per aconseguir el contacte visual, no el buscava per si sol. Tampoc feia gaire cas quan se'l cridava pel seu nom, no sempre responia o mirava.

Als 9 mesos va començar a dir les seves primeres paraules (mama, papa, titi...), però després va tenir una regressió del llenguatge, el nen va deixar de parlar. No va ser fins a l'any i mig o dos anys quan va tornar a dir, una altra vegada, algunes paraules (mama, papa, titi...). Aquesta falta de parla feia molt difícil que el nen es comunicés de forma oral amb la família, per això la seva forma de relacionar-se era a través de plors i rabietes.

Quan en Martí tenia cinc anys li van treure el bolquer, abans no ho van aconseguir. Quan ell va estar preparat li van treure fins i tot a la nit, en una setmana va acabar tot el procés de treure-li el bolquer. A partir d'aquest moment, el nen comença a parlar més (frases senzilles) i, poc a poc, va anar agafant confiança a la parla, encara que no vocalitza gaire bé.

Detecció i diagnòstic del TGD

Quan el nen té dos anys, a una revisió mèdica, el metge li pregunta a la mare si en Martí ja forma frases. La mare es queda sorpresa perquè el Martí encara no parla fluid. Quan li explica al metge, i després de que aquest li faci unes quantes preguntes, li diuen que el desenvolupament de l'infant no és normal. Aquest mateix metge el deriva a la fundació Aspanide⁷.

A Aspanide tenen un Centre de Desenvolupament Infantil i Atenció Precoç (CDIAP) on van derivar a en Martí, allà s'observaria a l'infant i es faria un diagnòstic. La família va tenir una entrevista on van conèixer l'infant, i van poder observar que el nen no mirava i que no atenia al que se li deia. Van programar visites amb l'infant i la família setmanalment i finalment els van donar un diagnòstic: Trastorn Generalitzat del Desenvolupament amb Espectre Autista.

En aquell moment, a la mare li costa entendre allò que li expliquen, no li diuen què pot passar, li dóna la sensació que el què li passa al seu fill és temporal, que en un parell de mesos pot acabar o que si va al metge es pot solucionar el seu problema. La família vol solucionar les coses el més ràpid possible i pensen en una medicació o alguna cosa que faci que el seu fill deixi d'estar malalt. El que volen és que el nen es curi, que estigui sa, però amb el temps s'adonen que això no passarà.

El que necessita la família és tenir paciència, però en aquell moment no en tenen gaire, la mare vol que el seu fill sigui com la resta d'infants, no vol que tingui cap dificultat, però no sap com fer-ho. Tampoc ningú li diu com l'ha de tractar, ni com ha de fer les coses, ni on el pot portar per ajudar-lo en seu desenvolupament. La mare té la sensació de que no li diuen cap cosa que l'ajudi.

La mare sent que no li donen solucions ni pautes a seguir, els diuen que han de continuar portant al nen a Aspanide i no li sembla cap solució. Ella explica aquesta situació dient: *“Sólo te dicen que lo traigas, una psicóloga se pone a jugar, que tu niño no le hace ni*

⁷ La Fundación ASPANIDE es una entidad privada sin ánimo de lucro que gestiona servicios dirigidos a fomentar la asistencia, recuperación y enseñanza de los niños y de los adultos con discapacidad intelectual, mediante la creación de escuelas, talleres, residencias, centros de rehabilitación y otros servicios necesarios para conseguir tal finalidad.

caso porque tu niño no la conoce de nada, encima se pone más nervioso y luego te lo deja más nervioso a ti". [Document 2 dels annexos]

Com era en Martí i com és actualment?

Quan era petit, en Martí tenia una forma de seure molt estranya, amb els peus cap enrere. I en moments en que estava content o nerviós, feia algunes estereotípies com moviments de braços. La que va ser la seva mestra al centre d'educació especial, explica aquestes estereotípies dient: *"Feia estereotípies com per exemple, l'aleteig o altres moviments de mans. Al pati també acostumava a anar i tornar d'un lloc a un altre de forma repetida, sempre repetint el mateix passeig (això era també una estereotípia perquè era un desplaçament que no portava a cap lloc en concret. Necessitava moure's i abstreure's en els seus pensaments)"*. [Document 3 dels annexos]

Tant la seva mare com la mestra li van explicar que la resta de nens no entendrien aquests moviments que feia i el van ajudar a canviar aquestes estereotípies per d'altres més acceptades socialment. Ara, quan en Martí està nerviós o content mou els dits molt ràpidament, ja no aleteja, i normalment ho fa quan està a casa.

També té algunes activitats o rutines inflexibles, el propi Martí explica: *"a la hora de ir a ciertos sitios tengo que ir por los mismos caminos"*[Document 2 dels annexos]. Els canvis sempre han estat motiu de preocupació per a en Martí. La seva mestra d'educació especial explica que quan era petit i estava fent una activitat que li agradava, el canvi a una altra activitat el portava a rebequeries ja que tenia una baixa tolerància a la frustració. Era important que els canvis i imprevistos se li anticipessin amb prou temps i antelació per tal d'evitar o minimitzar la ansietat que aquests canvis li provocaven.

Van fer-li veure que la vida i el món estan plens de canvis i imprevistos, d'aquesta manera van aconseguir que en Martí sigues capaç de tolerar i acceptar qualsevol situació imprevista. Tot i així, encara continuen sense agradar-li els canvis, la seva mare explica: *"este año me dice "me han quitado una USEE y ahora me ponen una clase más de mates", y ya estaba preocupado porque le ponían una clase más de mates y encima yo le dije, se me ocurrió decirle, si lo apuntaba a alguna clase extraescolar y ya se estresó, ya demasiadas cosas"* [Document 2 dels annexos].

En Martí té molt clar per què no li agraden els canvis, ell ho explica d'aquesta manera: *“Porqué es como que siempre has estado en una monotonía, todo siempre ya sabiendo lo que iba a pasar, y entonces un día te dicen, ahora será otra cosa. Entonces tienes que volver a moldearte a la nueva cosa, no me gusta moldear siempre todo el rato”* [Document 7 dels annexos]. Avui dia, ell accepta els canvis i els tolera, sobretot quan es tracta d'un sol canvi que es mantindrà en el temps, però admet que quan es tracten de molts canvis seguits no li agrada gens.

En Martí era un nen que no expressava ni entenia bé les seves emocions ni les dels altres. Tampoc utilitzava el llenguatge no verbal i no mirava a la cara quan se li parlava. Avui dia, ja és capaç d'entendre les emocions dels altres, encara que li costa expressar les seves pròpies. Com diu la seva mare: *“... expresar sus emociones le cuesta, pero eso también depende de cada persona, cada uno es como es, si no eres muy dado a expresar emociones pues no pasa nada”* [Document 2 dels annexos].

Mai ha tingut vergonya, això ha fet que no tingués cap problema per anar a preguntar als altres i iniciar una conversa, però si sent el rebuig de la resta es retira i es queda jugant sol. Ara entén millor les normes i les convencions socials, encara que continua preferint jugar i estar sol en determinats moments.

Les relacions socials sempre han estat un dels seus punts febles, sobretot amb els seus iguals. En Martí admet que sempre s'ha relacionat millor amb persones més grans que ell. Diu: *“...cada vez que hablaba con un adulto, todo lo que decía yo, lo entendían y seguían hablando, pero cuando hablaba con un niño la primera frase que decía ya decían su frase, y no me hacen nunca caso, y siempre interiormente me daba mucha rabia”* [Document 7 dels annexos]. Així doncs, ell sempre s'ha sentit més còmode parlant amb persones més grans que ell que li donessin conversa, ja que mai no li ha acabat d'agradar jugar amb altres infants.

Quan era petit, li agradaven molt els ninos, sobretot d'animals, no els feia interactuar simplement els endreçava, els col·locava tots en línia de gran a petit. Avui dia és un gran amant dels animals, sobretot dels ocells. Ell mateix diu que no sap quan va començar aquesta admiració pels animals, però té clar que sempre li han agradat més els ocells, *“... cuando los veía siempre me gustaban, me alegraban al verlos siempre, sobre todo los*

pájaros. Los pájaros, sus colores y esas cosas siempre me gustaban mucho” [Document 7 dels annexos].

Com a molts nens de la seva edat, a en Martí li agrada passar el seu temps lliure jugant a videojocs i a l'ordinador. Però també li agrada molt la lectura, encara que diu que no té gaire temps per llegir.

Els punts més forts d'en Martí són la seva curiositat i les seves ganes d'aprendre. Els temes que més li agraden són les ciències naturals i la història. Tant la família, com els seus mestres diuen que té molta curiositat pels aprenentatges. La seva mestra d'educació especial diu que “... *és un nen amb un gran bagatge cultural com a resultat de la seva curiositat i de la família que té que sempre l'està estimulant*” [Document 6 dels annexos].

Els seus mestres també parlen de la seva autoexigència, és un nen que vol fer bé les coses i estar segur de què el que està fent és correcte. La mestra d'educació especial diu “*sempre vol fer les coses millor, és molt exigent i competitiu amb ell mateix*” [Document 6 dels annexos]. El seu tutor de l'institut diu que és un nen molt responsable, que vol aprovar i que vol estudiar.

Període d'escolarització

- Llar d'infants

Als 18 mesos va començar la llar d'infants. Va assistir durant dos anys. No li agradava gens, no feia cas i no atenia al que li deien. Quan tenia tres anys i havia d'entrar a l'escola, van aconsellar a la família que no entrés encara perquè el nen portava bolquer, no parlava, no es relacionava i encara portava el xumet. Tant l'Aspanide com l'EAP (Equip d'orientació i Assessorament Pedagògic) no el veien preparat per començar a l'escola, així que donen l'opció de que en Martí es quedi un any més a la llar d'infants per veure si canvia o que comencés l'escola d'Educació Especial.

La mare pensava: “*A ver si cambiaba...¿que cambiaba? Si no me dan nada nuevo...*” Així que els hi va preguntar: “*¿Si se queda en guardería tú crees que va a cambiar o hay posibilidades de que cambie?*”, la resposta va ser un “*Hombre es que todo depende...*” [Document 2 dels annexos]. Com que no donaven cap seguretat i quedar-se a la llar d'infants seria un any perdut i no sabia el que passaria, van decidir optar per l'Educació Especial.

- Centre d'educació especial

La mare considera que a l'escola d'Educació Especial, l'atenció cap als infants és més personalitzada, estan més per ells i comprenen millor les situacions i els problemes de cada nen i nena. També són menys nens per mestre i els infants estan més relaxats perquè no es senten pressionats. La mestra d'educació especial diu: *“Suposo que en l'escola especial trobava un entorn molt més acollidor i més protegit on era acceptat pel que és amb les seves capacitats i les seves deficiències”* [Document 6 dels annexos].

L'objectiu que es plantegen a aquest centre és proporcionar als alumnes la màxima autonomia personal amb un comportament el més normalitzat possible. Segons cada cas particular, es prioritza en uns ensenyaments o en uns altres. Primerament es busca l'autonomia i la comunicació, en la mesura del possible. Amb els alumnes, com en Martí, que poden adquirir més coneixements i que fan escolaritat compartida, es treballen continguts curriculars de primària que els ajudin a seguir les classes de l'escola ordinària.

A en Martí li agradava moltíssim l'escola, ja que era molt curiós i sempre li ha agradat aprendre coses noves. Des d'un inici, la seva mestra veia en el Martí un nen amb moltes possibilitats, per aquest motiu va demanar que possessin l'infant a una classe amb un nivell de coneixements més elevat. Aquell grup era molt semblant a una USEE, la gran part dels infants feia escolaritat compartida o venia d'una USEE d'un centre de primària.

La mestra recorda que en el seu temps de lleure sempre escollia un llibre per llegir i afirma que *“va ser ensenyar-li a llegir i al nen se li va obrir una finestra al coneixement, engrescant-se a aprendre i va ser així com va començar a fer avenços importants, volent fer les mateixes coses que feien la resta de nens del grup”* [Document 6 dels annexos].

En Martí recorda que a aquell centre li van ensenyar moltes coses importants per la seva vida. Allà va aprendre a parlar, a vocalitzar i parlar de forma entenedora. També va aprendre a socialitzar-se, el qual considera que li costava molt i que encara avui dia li costa. Va aprendre a llegir, a comptar i a fer operacions bàsiques.

El seu punt feble són les relacions interpersonals amb els seus iguals. La mestra explica que durant l'esbarjo li agradava desconnectar i estar sol, abstret en els seus pensaments. Tot i així, en Martí admet que li agradava aquest centre perquè tenia bona relació amb

tots els seus companys. La mestra diu que *“A l’escola especial tots poden ser amics respectant les seves diferències”* [Document 6 dels annexos].

Amb els adults la relació sempre ha estat bona, la mestra d’educació especial explica que en Martí *“busca la relació amb el mestre, l’intercanvi comunicatiu i el tracte de forma afectuosa i amb respecte”* [Document 6 dels annexos]. També explica que al pati buscava relacionar-se amb alumnes més grans perquè ell prefereix la conversa, no li agraden els jocs de moviment o que es juguen en equip, per aquest motiu sempre buscava algú més gran que ell per conversar.

- Escolaritat compartida

Als 6 anys ja parla fluidament i es capaç de fer explicacions. En aquest moment a l’escola es van adonar que el nen podia fer una escolaritat compartida amb l’escola ordinària. La família està d’acord, però els fa por perquè veuen que a l’escola d’EE està més acollit i més tranquil. Però tenen clar que és positiu i que li anirà bé perquè necessita relacionar-se amb altres nens i nenes.

Primera escola on realitza escolaritat compartida

A en Martí no li agradava anar a aquest centre, en un principi hi anava un dia a cada escola, de forma que dilluns, dimecres i divendres estava al centre d’educació especial i els altres dies a l’aula ordinària. Aquesta situació li creava una mica d’ansietat. En Martí diu *“... al estar más tiempo en el centro de educación especial y estar tan poco tiempo en el otro, [...] el primer colegio, no me gustaba nada”* [Document 2 dels annexos].

En Martí assegura que allò que no li agradava d’aquesta escola eren les classes, les explicacions que es feien. Això feia que hi hagués un dia que li agradés l’escola i un altre que no, segons les àrees que els hi toques treballar aquell dia. Ell ho explica així: *“Había un año, el primer año, decía, siempre mi cabeza decía, martes y los jueves, los martes me van a gustar ir y los jueves no me va a gustar ir”* [Document 2 dels annexos].

En Martí és un nen al que li agrada saber el que està fent i tenir la situació controlada en tot moment. Quan a l’escola ordinària feia l’àrea d’anglès, àrea que mai havia treballat a l’escola d’educació especial, en Martí no es sentia segur i això li creava ansietat. La que va ser la seva vetlladora explica una situació a la classe d’anglès on l’infant no va aconseguir controlar els seus nervis i va haver de sortir de classe, es va tancar a un lavabo

i no volia tornar a l'aula. Ell mateix explica el seu record sobre aquesta situació dient: *“Sé que una vez lloré, y me marché al baño, no sé porque, no sé porque lo hice”* [Document 2 dels annexos].

Però aquest tipus de comportament no era l'habitual. En tres anys d'escolaritat compartida a aquest centre, només es van produir dos episodis d'aquestes característiques. Es treballava la conducta de l'infant, se li explicava que havia de controlar aquest comportament i que ja no era un nen petit. D'aquesta manera, a poc a poc, en Martí cada cop era més capaç de controlar aquestes situacions d'ansietat.

A nivell de relacions amb els seus companys, en Martí no va tenir cap problema. La vetlladora diu *“... realment els seus companys se l'estimaven molt, només veure'ns entrar per la porta de l'aula van començar a cridar-lo pel seu nom i algun dels infants es va aixecar de la cadira per donar-li una abraçada”* [Document 1 dels annexos].

Quan es pregunta a en Martí sobre si estava content amb els seus companys a aquell centre, diu: *“Era sí y no, porque realmente no tenía conversación mucho con los del otro cole”* [Document 7 dels annexos]. Tot i així, en Martí considera que a aquest centre estava a gust amb els companys, però no acabaven d'agradar-li les classes que feia.

Segona escola on realitza escolaritat compartida

Quan porta tres anys fent compartida a l'escola ordinària, decideixen fer un canvi de centre, i el passen a una escola concertada d'educació primària i secundària, perquè consideren que pot ajudar-lo a continuar l'escolaritat fins a la E.S.O. i, a més, el centre està més proper a casa seva.

A aquesta escola en Martí no està gaire content. L'única cosa que li agradava era veure el seu cosí, *“Sí, había una cosa que siempre me gustaba. Era, después del patio, siempre me esperaba, apuraba el tiempo, porque siempre estaba mi primo ahí y quería saludarlo”* [Document 7 dels annexos].

La que era la seva vetlladora diu que a en Martí li va costar una mica adaptar-se a aquest centre. Explica: *“... tot era nou per a ell excepte jo, la qual cosa feia que em busqués en tot moment per sentir-se segur”* [Document 1 dels annexos]. El més difícil per a ell va ser adaptar-se a les normes i rutines de l'aula i l'escola, eren molts canvis i, com ja sabem, els canvis no li agraden massa. També va tenir problemes a l'hora de controlar els seus

impulsos, en Martí parlava sense respectar el torn de paraula i de vegades era massa afectuós amb els mestres.

De fet, inicialment, hi havia mestres que no acabaven d'entendre el comportament de l'infant. La vetlladora explica les classes d'educació física: *“A aquellas classes els alumnes seien a la paret del gimnàs per ordre de llista i anaven sortint d'un en un o de dos en dos a fer l'exercici que els hi tocava. En Martí era un nen que no podia estar-se quiet, parlava tota l'estona i es movia, el qual a la mestra li semblava una falta de respecte. També s'apropava a ella per abraçar-la i fer-li pessigolles, la qual cosa la mestra veia un comportament estrany”* [Document 1 dels annexos]. Tot i així, es va guanyar l'estima de tots els mestres del centre.

En Martí diu: *“El primer colegio no me gustaba por el tipo de educación que tenía i el segundo colegio no me gustaba por los alumnos que tenía”* [Document 7 dels annexos]. Queda clar que a en Martí no li agradaven els seus companys, ell considera que els nens i nenes es queixaven més de les estereotípies que feia. En Martí feia moviments de braços com l'aletieg, i altres moviments amb mans i cames.

En Martí explica que els infants es queixaven de les seves estereotípies, les explica així: *“Algún gesto raro o hago movimientos raros que no tienen sentido. Entonces claro, cualquier persona sabe que no es normal. Entonces la gente se queja. Pero aunque quiera cambiar, siempre al final lo acabo haciendo”* [Document 7 dels annexos].

La que era la seva mestra de l'escola d'educació especial, diu que finalment va acabar canviant aquestes estereotípies *“Ho va aconseguir perquè a ell li importava molt el concepte que els altres tenien d' ell i portava molt malament les crítiques i les burles dels altres nens de l'escola ordinària”* [Document 6 dels annexos]. Però en Martí diu que no li importava que es queixessin, *“Si te soy sincero, no me importaba (risas). Decía pues vale, tú quéjate, yo no voy a hacer caso hasta que venga la profe y se queje, entonces vale”* [Document 7 dels annexos].

Però per en Martí, sobretot el primer any a aquella escola, el motiu principal pel qual no es trobava bé a l'aula era el comportament d'un dels seus companys. *“El primer curso en este cole no me gustó nada, porque estaba un niño, creo que lo recuerdas bien”* [Document 7 dels annexos]. Ell es refereix a un alumne que tenia episodis d'agressivitat a l'aula, la vetlladora explica *“Quan l'alumne es posava molt nerviós s'aixecava de la*

cadira i començava a fer malifetes, recordo que els altres alumnes reaccionaven amb por, intentaven apartar-se d'on ell estava per evitar que els fes mal. La mestra intentava parlar amb ell i fer-lo reflexionar, però no sempre ho aconseguia" [Document 1 dels annexos]. Aquella situació que es vivia a l'aula, feia que l'ambient fos molt tens i aquesta tensió és la que notava en Martí.

En Martí tenia més conflictes a l'hora del pati que a l'aula, que era el moment de més socialització amb els companys. La vetlladora explica que *"El problema d'en Martí era que la seva altura i la seva complexitat corporal era més gran que la de la resta de nens, ja que tenia dos anys més que els seus companys i companyes, i no sempre era capaç de controlar la seva força"* [Document 1 dels annexos].

Escolaritat a l'USEE d'un institut

Quan la tutora de l'escola d'Educació Especial vol que en Martí passi a l'escolarització ordinària, l'escola no hi acaba d'estar d'acord. No es sap si per falta de pressupost o per quina raó, el centre no volia que en Martí estigués totes les hores a l'aula ordinària. Quan el curs està a punt d'acabar, a la mestra del centre d'EE la truquen i li diuen que queden places lliures a la USEE d'un institut de la ciutat, ella considera que és una bona opció per en Martí i ho proposa a la família.

A la família la proposta els agafa per sorpresa i els fa por, a més els diuen que han de prendre la decisió amb un marge de temps molt curt. En un primer moment la resposta del seu pare és un no. Van a veure l'institut sense tenir clar què hi trobaran. Un cop coneixen les mestres de la USEE i veuen que és molt semblant al que fa ara i no serà un canvi molt gran, canvien d'idea i es queden més tranquils.

En Martí no sap què és una USEE i li han d'explicar, *"Me pareció la de siempre realmente. Me pareció la de siempre pero en un sitio más pequeño, rodeado de clases normales [...] Lo veía como un colegio de educación especial pequeñito"* [Document 7 dels annexos].

Però a en Martí aquest canvi li fa molta por, es passa tot l'estiu nerviós, pensant en el que trobarà a l'institut. Ell mateix explica: *"Inicialmente como hemos dicho me dio un cague horrible, todo el verano en vez de estar tranquilo me lo pasé nervioso"*

pensando...cambios, a ver cómo serán los niños, he oído noticias malas sobre los niños de los institutos que suelen comportarse muy mal (...)” [Document 2 dels annexos].

En Martí havia sentit parlar del “bulling”, i encara que no sabia gaire bé el que era, li feia por. *“No sabía ni lo que era el “bulling”, sé que hay a gente, hay niños que hacían cosas muy malas a otros niños”* [Document 7 dels annexos], ell era conscient de que no cauria bé a tothom i això no li agradava gens.

Quan va començar ha anar a l’institut va acabar de confirmar les seves idees, *“El primer curso era idéntico a lo que pensaba y pasó, bueno será la ley de Murfi, ¿no? Que si piensas que va a pasar mal, pasará”* [Document 7 dels annexos]. En Martí va tenir una experiència dolenta amb els companys, no acabava de sentir-se a gust, i per aquest motiu considera que les seves idees inicials sobre l’institut eren certes.

Però la USEE no era tal i com s’esperava, *“era más ordinaria y más simple”* [Document 7 dels annexos] diu en Martí. Diu que les classes es semblaven més a les de l’aula ordinària que a les de l’escola d’educació especial. A més, els conflictes que hi havia i la forma de resoldre els problemes també eren més semblants a l’escola ordinària.

El primer any d’institut només feia classe d’educació física, música i hort (una optativa) a l’aula ordinària. Quan van passar menys de dues setmanes de curs li van dir que faria també socials i naturals amb el seu grup classe. Dues setmanes després, li posen també les matemàtiques a l’aula ordinària, en Martí explica rient: *“Incluso en ese mismo momento de mates me dijeron ¿Querías hacer al mismo tiempo castellano y catalán? NO! Dije, no!”* [Document 2 dels annexos].

En Martí explica que no va voler fer català i castellà a l’aula ordinària perquè va sentir que eren àrees difícils, i va considerar que estava millor a la USEE que no a la seva aula de referència.

El seu segon curs a l’institut, també fa català i castellà a l’aula ordinària. Només fa a l’USEE anglès i unes hores de tutoria a les quals fa els deures de les classes ordinàries. El nen explica que a l’escola d’Educació Especial no van fer pràcticament res d’anglès i ara el canvi és molt gran. També troba aquest canvi de nivell a l’àrea de matemàtiques, ja que al centre d’EE treballaven aspectes molt bàsics i ara els continguts a treballar són d’una dificultat molt superior.

Actualment, en Martí només fa cinc hores a la setmana a la USEE, la resta d'hores està a l'aula ordinària. La seva tutora de la USEE explica que a aquestes hores fan anglès i li deixen temps per fer els deures de les altres àrees. L'infant no té Pla Individualitzat (PI), la mestra de la USEE li adapta l'anglès i la mestra de català li té en compte les seves dificultats a l'hora de corregir.

El seu tutor de l'aula ordinària, el qual ha estat el seu tutor durant aquests tres anys, explica que en Martí té dificultats amb la llengua catalana. Barreja el català i el castellà i això fa que aquesta àrea li costi més. El propi Martí diu que aquest curs català li va pitjor perquè es tracta de parlar i escriure i ell ho barreja tot.

Quan en Martí va començar a l'institut, va deixar de tenir un vetllador o vetlladora que l'acompanyés a l'aula. Encara que ja no necessita suport, el seu tutor explica que en Martí està assegut a davant de la classe perquè moltes vegades busca el suport dels mestres degut a la seva inseguretats, necessita saber que allò que fa està bé.

A nivell d'aprenentatges, en Martí destaca pels seus bons resultats. El seu tutor explica que a primer li va impartir l'àrea de socials i era un dels que treia les millors notes de la classe. A segon, li van donar un diploma (només en donen 10 a tot l'institut), un reconeixement per "*La millora significativa de la seva implicació en els seus processos d'aprenentatge*" [Document 1 dels annexos]. La seva mestra de la USEE considera que el seu nivell cognitiu és superior al dels seus companys de l'aula ordinària.

Veient les seves notes d'aquests tres anys, es veu clarament que és un nen amb un bon nivell d'aprenentatge. No treu excel·lent a totes les àrees, però les aprova i algunes amb molt bones notes. Tot i que té un bon nivell d'aprenentatges, la seva mare explica que li costa estudiar i l'ha d'ajudar. Ella l'ajuda a fer-se resums del temari, ja que ell no en sap fer els resums, i li ha d'anar especificant les coses que s'ha d'estudiar. Un cop ho entén, ell és capaç d'explicar-ho a la seva manera.

On en Martí ha trobat més dificultats a l'institut ha estat en les relacions interpersonals. El primer any va tenir una experiència molt negativa, ell ho descriu com a horrible. A l'institut fan la divisió de grups per nivells, a ell li van posar a la classe de nivell més baix amb alumnes que tenien problemes de comportament, ell descriu aquell grup dient: "*Me tocó, es que no lo digo de broma, me tocaron todos los malos, malos, todo eran malos, no solamente en inteligencia sino en educación...era que hacías un movimiento y era un*

motivo de excusa para burlarse de ti” [Document 2 dels annexos]. En Martí es sentia en continua pressió, tenia la sensació de que si feia qualsevol moviment els seus companys l’anirien a molestar. Fins i tot, cap a final de curs, li deien que copiava. El nen reitera que va ser horrible.

El seu tutor explica la situació dient *“es veia com diferent al grup, es pensava que la gent se’n fotia d’ell, algun dia havia plorat i tot perquè no estava a gust a classe, si li feien un cop de pilota es pensava que li feien expressament”* [Document 4 dels annexos]. El mestre diu que els seus companys no entenien què volia dir tenir un company d’USEE, ho veien estrany, i l’adaptació d’en Martí va ser difícil.

El segon any d’institut van canviar la distribució de grups i en Martí va estar molt més còmode a l’aula ordinària, al pati es relaciona amb els altres companys i li agrada conversar amb ells. En paraules d’en Martí: *“he pillado un par de amigos que me llevo bien con ellos, más o menos los entiendo en cierta manera, y ya está, perfecto”* [Document 2 dels annexos].

Tant el seu tutor com la mestra de la USEE consideren que ara en Martí està molt adaptat a l’aula, ja no té problemes amb els companys i companyes i es relaciona amb tots. En Martí explica que les situacions que vivia el primer curs han canviat, diu: *“Sí, solo que he conseguido controlar la situación. Como decirlo, he conseguido que los matones se lleven bien conmigo. No me he hecho amigo, ni me intentaré hacer, pero he conseguido que mi presencia no sea mala. Como que en caso de que, hay cosas curiosas como que, si sin querer me dan con una bola me piden disculpas”* [Document 7 dels annexos].

El seu tutor, que és el mestre d’educació física, posa com exemple de la seva adaptació positiva el cas d’escollir equips per fer un partit de futbol. Diu que els seus companys escullen en Martí bastant aviat, no es queda dels últims infants per escollir. Però en Martí no veu la situació de la mateixa manera, ell considera que els seus companys el volen al seu equip perquè és l’únic que vol jugar de porter.

Amb els mestres la seva relació és molt bona, la seva tutora de la USEE explica que quan entra a l’aula és molt afectuós i li fa una abraçada per saludar-la. Amb la resta de mestres té una bona relació, en Martí diu que hi ha una mestra a la que només ell cau bé.

Expectatives de futur

A en Martí li agradaria estudiar els animals o alguna cosa relacionada, que és el que sempre li ha agradat. A una fitxa inicial que li van passar aquest any a l'institut, deia que en un futur li agradaria treballar de guarda forestal o al zoo.

El psicopedagog de l'EAP pensa que de moment serà el primer nen controlat per USEE que podrà tenir la titulació de la E.S.O. Normalment els alumnes d'USEE no adquireixen el títol. La mestra de la USEE i el seu tutor també consideren que pot aconseguir el graduat.

Quan la mare parla d'aquest tema diu: *“A ver, depende como ellos lo vean, y depende también de él...bueno, depende de todo, a ver que si quiere seguir en bachillerato y puede y ellos lo ven apropiado perfecto, que no puede seguir el ritmo pues que se saque un módulo o que se saque alguna cosa, no hace falta ir a la universidad...algo que a él le guste, le motive, yo siempre lo he dicho, haz un trabajo que te motive realmente, y ya está, no necesitas más”* [Document 2 dels annexos].

Els mestres de l'institut dubten si podrà fer batxillerat o no, però no ho descarten del tot. La mestra de la USEE ho veu més difícil i el seu tutor pensa que necessitaria un reforç extraescolar de llengua, però no ho descarten de les possibilitats.

La que va ser la seva mestra d'educació especial té clar que en Martí podrà estudiar allò que li agrada: *“A nivell de capacitat, no tindrà cap mena de problema, traurà els estudis exitosament, n'estic convençuda”* [Document 6 dels annexos].

En Martí té clar que vol continuar estudiant, i fins i tot tenia clar el que volia estudiar, però com la majoria d'adolescents comença a dubtar sobre quin camí triar. Ell explica, *“Hablan más de lo bueno que es lo tecnológico que lo animal, y me está haciendo dudar. No sé si continuar o cambiar. [...] Y, como tú sabes, no me gusta cambiar. Entonces me está dando rabia pensar en esto”* [Document 7 dels annexos].

La mare mai va imaginar que el seu fill arribaria fins a on ha arribat. Després de com va ser l'inici de tota aquesta història pensava que sense parlar arribaria un moment al que no sabia ni llegir ni valdre's per ell mateix. Però veure com va superant tots els problemes, que està superant els estudis, que treu bones notes, que aprèn i que se li queden les coses a la memòria i que és molt llest, fa que la mare es senti molt orgullosa del seu fill.

Valoració del pas pels diferents centres educatius

Quan es pregunta a en Martí quin ha estat el centre que més li ha agradat, ho té molt clar, el centre d'educació especial. El motiu principal són les relacions interpersonals: *“me llevaba bien con todos realmente, no tenía miedo a nada [...] conocía a todo el mundo y con todo el mundo me llevaba bien. No tenía problemas”* [Document 7 dels annexos].

Per en Martí, la diferència principal entre una USEE i el centre d'educació especial és la metodologia que s'utilitza a l'aula. Considera que els alumnes tenen les mateixes característiques, però que la diferència és com els mestres gestionen la situació de l'aula. Parlant de la USEE, ell deia: *“Los niños es que, los niños son los mismos, en el tema de que algunos están mejor en algunos momentos, otros cambian la actitud, eso el colegio de educación especial también lo tenía, solo que se controlaban mejor estas cosas”* [Document 7 dels annexos].

En Martí reflexiona sobre com són les classes als diferents centres i troba diferències notables entre el centre d'educació especial, la USEE i el centre ordinari. Per a ell, els últims dos centres treballen de forma molt similar, en canvi, el centre d'EE treballa de forma diferent.

L'infant diu: *“En el colegio de educación especial, entre las tres profesoras se notaba que había cooperación, que se unían las clases en algunos momentos para hacer actividades importantes, y ahí te divertías con los demás compañeros”* [Document 7 dels annexos]. En canvi, considera que al centre ordinari i a la USEE no existeix aquesta cooperació entre mestres i no és possible treballar de la mateixa forma que ho fan a educació especial.

Per en Martí, una altra diferència entre els centres és la relació entre alumnes i la relació entre alumnes i mestres. La mestra d'educació especial explica que *“Els nens de l'escola especial no són tan conscients de les diferències dels altres degut a la seva discapacitat i els que són conscients i se n'adonen, aprenen a respectar-les. Sempre treballem que a l'aula hi ha diversitat de procedències, de capacitats, d'interessos, de valors i d'actituds. [...] Allà tots poden ser amics de tots sense mirar la bellesa, la intel·ligència ni altres aspectes que podrien segregar a les persones. Pel contrari, a l'escola ordinària els nens són més conscients de les diferències dels altres...”* [Document 6 dels annexos].

Pel que fa a la relació entre alumnes i mestres, en Martí explica que amb la mestra d'educació especial tenia la sensació de que ella l'entenia i sempre l'ajudava. En canvi, a cap dels altres centres ha tingut aquest vincle amb els seus mestres. La mestra d'educació especial explica aquesta relació dient: *“Com que passem tantes hores amb ells (no hi ha especialistes, excepte el d'Educació Física) s'estableix un vincle emocional molt estret entre mestre i alumne. Aquest tracte tan personalitzat i aquest vincle emocional que es genera proporciona a l'alumne la seguretat emocional indispensable per a un bon desenvolupament emocional i intel·lectual”* [Document 7 dels annexos].

Però, la diferència que més destaca en Martí, i que sembla que va ser la que més va marcar la seva forma de veure els diferents centres, és la forma de resoldre els conflictes i problemes que sorgeixen a l'aula. Per a ell, a l'aula ordinària i a la USEE els problemes que sorgeixen es noten molt, en canvi al centre d'EE no es noten tant, *“son más llevaderos”* [Document 7 dels annexos]. En Martí considera que quan a l'aula d'educació especial un alumne molesta, els mestres el castiguen i s'acabava el problema. En canvi, quan als altres centres un alumne comença a molestar, la resta dels companys i companyes se li sumen. Ell diu *“... se gasta toda la clase en esa molestia”* [Document 7 dels annexos], considera que a l'aula ordinària es perd molt temps resolent problemes que ell considera que no són importants.

Tenint en compte la seva experiència personal, en Martí té molt clar quines característiques hauria de tenir la seva classe ideal:

- La mestra o el mestre ha d'escriure bé per a què els alumnes puguin entendre allò que escriu a la pissarra.
- La mestra o el mestre ha d'explicar les coses amb ganes i li ha d'agradar allò que explica. En Martí diu: *“aunque puede ser que no todos los temas pueden sentirse bien al explicarlos pero, igualmente, tiene que sentir algo al explicarlo”* [Document 7 dels annexos].
- Hi ha d'haver una bona relació entre els alumnes, i entre els alumnes i els mestres.
- Els infants han de fer les feines, ser responsables amb les feines de l'escola.
- A l'aula no han d'haver problemes de comportament per part dels alumnes. Ho explica dient: *“Y que no haya ningún problema en general, como que alguien tire un papel así porque sí y todos hacen caso y empiezan a reírse del papel”* [Document 7 dels annexos].

Inclusió

En Martí considera que aquest tipus de classe ajudaria a aprendre a tots els alumnes, o a aprendre més del que aprenen ara.

Per a en Martí, el millor procés d'escolarització per un alumne amb NEE (Necessitats Educatives Especials) és el que ell ha viscut. Considera que primer l'infant ha d'anar a l'escola d'educació especial per treballar alguns aspectes més profundament, després ha d'anar a una USEE per començar a adaptar-se a l'escola ordinària, i finalment anar a l'escola ordinària totalment.

Ell explica aquest procés de la següent forma: *“Es como, primero tienes que hacerlo con potencia para que se te quede bien y antes de dejarlo tienes que ir a una USEE, para que vayas más normalito, para no ser tan fuerte el cambio. Y entonces, la de intermedio tiene que ir la USEE y para dejarlo ya vas a la normal para siempre”* [Document 7 dels annexos].

Ell considera que si hagués estat escolaritzat a una USEE o a un centre ordinari des de petit, el seu progrés no hagués estat tan satisfactori, pensa que no li haurien ensenyat tant com al centre d'educació especial.

En Martí creu que estar escolaritzat a un centre d'educació especial durant tot el període d'escolarització no dificulta la inclusió posterior a la societat. A més, coneix molts casos reals d'aquestes característiques i dóna un exemple: *“hay un caso que son las gemelas como yo las llamo, que dejaron de ir al centro de educación especial y ahora están en una pastelería, trabajando juntas en una pastelería. [...] Si ellas puedes tranquilamente de ir al centro de educación especial a pasar a una pastelería, o otros que básicamente si ya no pueden van a los talleres, pues ya está. Entre un trabajo normalito, como la pastelería, limpiar las calles o cosas así, fáciles, o ir a talleres, o ya está, no es una dificultad, hay muchas soluciones”* [Document 7 dels annexos].

6. Anàlisi de dades i resultats

Per analitzar el relat biogràfic he dividit la informació en els següents blocs: el procés d'escolarització d'en Martí, desenvolupament d'en Martí i les seves característiques personals, els aprenentatges de l'infant als diferents centres, la seva classe ideal, les relacions personals, la família, les expectatives de futur i educació i inclusió.

6.1 El procés d'escolarització

En Martí comença la seva escolarització a un centre d'educació infantil. Un cop ha de passar a un centre d'educació primària es diu a la família que l'infant encara no està preparat per anar a l'escola ordinària. Com hem pogut veure al marc teòric (pàg. 38), la llei d'educació 12/2009 indica que si un infant no està preparat per anar a un centre ordinari ha d'anar a un centre d'educació especial.

Un cop al centre d'educació especial la seva mestra considera que l'infant pot realitzar una escolaritat compartida. Els pares donen l'aprovació a aquest canvi i l'infant comença a assistir algunes hores a l'escola ordinària. Va augmentant les hores al centre ordinari encara que continua passant la gran part de les hores a l'escola d'educació especial. Aquí veiem un primer pas cap a la inclusió de l'infant a l'escola ordinària.

Després d'uns anys decideixen fer un canvi de centre ordinari. L'altre escola és concertada i imparteixen educació infantil, primària i secundària. Aquest és un dels motius pels quals es fa el canvi de centre, es considera que és més fàcil que en Martí pugui seguir l'escolaritat a la ordinària fins a la ESO si no ha de fer un canvi a l'institut. Al nen no li agraden els canvis i evitar aquest canvi de centre és positiu per l'infant.

Un altre motiu pel qual es fa el canvi és la proximitat de l'escola a casa d'en Martí. Aquest nou centre queda més a prop de casa seva, el qual fa que sigui més fàcil per a la família portar al nen a l'escola.

Un punt molt important a la seva escolarització és la negació de l'escola ordinària a fer el canvi total d'escolarització al centre ordinari. Aquí veiem una mostra de la resistència al canvi cap a una escola inclusiva. Aquesta situació porta a la mestra d'educació especial a buscar una altra solució per aconseguir que el nen pugui passar a una escolarització ordinària.

El moment en que sorgeix la possibilitat d'anar a l'USEE d'un institut és molt important en l'escolarització d'en Martí. Aquest canvi implica deixar l'escola d'educació especial per anar a un centre ordinari. Encara que hi vagi a una unitat de suport a l'educació especial, en Martí passaria moltes hores a l'aula ordinària.

Avui dia en Martí passa la gran part de les hores a l'aula ordinària, sense cap adaptació i aprovant totes les àrees. És un infant inclòs dins la seva aula, amb companys i companyes que el respecten, que estudia i té pensaments de continuar fent-ho i que aconseguirà el graduat de la E.S.O.. Encara que és un alumne de la USEE no té un PI, el qual em porta a plantejar-me si realment necessita aquesta unitat de suport.

6.2 Desenvolupament d'en Martí i les seves característiques personal

En Martí no va tenir un desenvolupament adequat a la seva edat. Quan era petit no tenia interès per les joguines, no tenia contacte visual amb les persones i no responia quan se'l cridava. Tots aquests trets són característics de les persones amb TEA, però no són els únics que presenta en Martí.

L'infant va començar a dir algunes paraules a l'any i mig, però als dos anys va tenir una regressió del llenguatge. No va ser fins als cinc anys que en Martí va començar a construir frases i parlar amb fluïdesa. L'habilitat de la comunicació és una de les més afectades al seu trastorn.

Una altra habilitat que en Martí té afectada és la social. No entenia les emocions dels altres ni les pròpies. Encara que amb els anys ha estat capaç de reconèixer les emocions i entendre-les, no sol expressar les pròpies. No juga amb altres nens i nenes i es relaciona millor amb persones adultes que no amb els seus iguals. S'estima més tenir una conversa interessant que jugar, per aquest motiu es relaciona millor amb els adults. Aquí podem observar un dels motius pel qual l'infant sempre ha tingut bones relacions amb els mestres però no amb els companys i companyes d'aula.

En Martí té estereotípies molt característiques del seu trastorn. Quan era més petit feia moviments de braços (aleteig) i de mans molt repetitius, i tenia conductes sense propòsits com caminar cap a un lloc i un altre de forma repetida. Sorpren com la pressió social fa que en Martí canviï les seves estereotípies per unes altres més acceptades socialment. Ara fa moviments de mans que pot amagar sota d'una taula i intenta no fer-ho quan hi ha

persones davant. La societat no accepta les estereotípies, és ell qui les adapta i les normalitza per ser acceptat.

En Martí es mostra molt resistent als canvis, el qual és un indicador més del seu trastorn. Tenint en compte la teoria que ens explica els trets característics del trastorn de l'espectre autista, veiem que per a les persones amb un TEA són molt importants les rutines i l'ordre de les coses que els envolten. És molt interessant com ell mateix explica el perquè d'aquesta resistència als canvis. El fet de que sigui capaç de reflexionar sobre aquest aspecte i explicar-ho és una mostra de la seva alta capacitat cognitiva.

Una altra característica del seu comportament són les activitats i rutines inflexibles. En Martí explica que, per exemple, sempre ha d'anar pel mateix camí, el qual ens mostra que té rutines obsessives. Aquestes activitats i rutines es poden explicar per la seva resistència als canvis.

Un altre aspecte que sorprèn de la vida d'en Martí és com ha estat capaç d'entendre que els canvis són inevitables i que la vida està plena d'aquests. Per aquest motiu ell és capaç d'acceptar i tolerar els canvis. Quan era petit no tenia aquesta actitud, però la seva evolució i els seus aprenentatges han fet que sigui capaç de controlar un comportament tan obsessiu com aquest.

Al llegir el relat biogràfic es pot veure com el seu progrés ha estat possible gràcies a la seva curiositat i ganes d'aprendre. El seu gust per la lectura ha fet que l'infant tingués la possibilitat d'adquirir molts coneixements. Una frase que penso que defineix molt bé la relació d'en Martí amb la lectura és que la lectura li va obrir una finestra al coneixement.

És un nen molt intel·ligent que ha aconseguit canviar els seus comportaments per ser acceptat socialment. Té molta curiositat i ganes d'aprendre, això ha provocat que tingui un bagatge cultural molt important i que tingui ganes d'estudiar i aconseguir treballar d'allò que li agrada.

6.3 Aprenentatges

Per poder analitzar els aprenentatges de l'infant faré una subdivisió d'aquest bloc en tres apartats: Centre d'Educació Especial, Escolaritat compartida i USEE i institut.

- Centre d'Educació Especial

L'objectiu que es planteja aquest centre en l'educació dels seus alumnes és proporcionar la màxima autonomia personal amb un comportament el més normalitzat possible. Per aquest motiu es prioritzen uns ensenyaments o uns altres segons les característiques de cada alumne. A alguns casos es prioritza la autonomia i la comunicació, i als casos en que els alumnes realitzen una escolaritat compartida es prioritzen els continguts curriculars.

Voldria destacar de l'objectiu que es planteja el centre la part en que es parla de normalitzar comportaments. Podem veure mostres d'aquest objectiu al relat biogràfic d'en Martí quan canvia les seves estereotípies per convertir-les en moviments més acceptats socialment. També es pot veure de forma més subtil quan la mestra i la vetlladora treballen amb ell l'autocontrol del seu comportament en moments de frustració.

La inclusió no implica que les persones s'hagin d'adaptar a la societat, sinó que la societat accepti i respecti les diferències. És per aquest motiu que aquest objectiu de l'escola d'EE em fa plantejar-me si des del sistema educatiu estem treballant bé la inclusió d'aquests infants a la societat. Quan des de l'escola s'està treballant que els infants s'adaptin a la societat, en comptes de treballar l'acceptació de la diversitat, estem treballant en una idea contrària a l'educació inclusiva.

Si ens centrem en els aprenentatges que va adquirir en Martí a aquest centre, voldria destacar el treball en l'habilitat de la comunicació. A aquesta escola en Martí va aprendre a parlar de forma entenedora, vocalitzant. Tenint en compte que quan va començar a aquesta escola no parlava de forma fluïda, aquest va ser un aprenentatge molt important a la seva vida. De fet, aquest aprenentatge va marcar l'inici de l'escolaritat compartida.

Un altre aprenentatge que va ser molt important donades les característiques de l'infant, va ser la socialització. El propi Martí admet que sempre l'ha costat molt socialitzar i que encara avui li costa. És un aprenentatge molt important per a un infant amb TEA, el qual té aquesta habilitat molt afectada.

Com en Martí realitzava una escolaritat compartida, també treballava continguts del currículum de primària. Va aprendre a llegir, el qual li va permetre aprendre sobre allò que li agradava de forma independent. També va aprendre a comptar i fer operacions matemàtiques bàsiques.

Per a en Martí aquest va ser un dels centres on més va aprendre o on va aprendre coses molt importants per la seva vida (com parlar o llegir). Les classes que s'imparteixen a

aquest centre són les que més li agraden. El clima a l'aula, les relacions entre mestres i entre alumnes i els conflictes i la forma de resoldre'ls són els factors que més valora d'aquest centre. Aquí veiem què és el que l'infant valora més a l'aula i què és el que ell considera important a l'escola.

- Escolaritat compartida

En Martí explica que li agradaven més les classes de l'escola d'EE que no pas les de la primera escola ordinària a la qual va fer l'escolaritat compartida. Això em porta a pensar que a l'escola d'educació especial s'utilitza una metodologia que fa que en Martí es senti més còmode i motivat per l'aprenentatge.

És important analitzar el seu comportament davant la classe d'anglès. La sensació de falta de control a aquelles classes, el no saber de què es parlava o què havia de fer, li creava ansietat fins al punt de no voler assistir a aquella escola els dies que havia de fer anglès. Això ens mostra la importància d'aconseguir que els infants es sentin segurs i còmodes a l'aula.

A la segona escola no tenia problemes amb els continguts que es treballaven a l'aula, però si li va costar adaptar-se a les normes i rutines de l'escola. Tenint en compte la seva baixa tolerància als canvis, és comprensible que la seva adaptació fos difícil.

Durant els anys d'escolaritat compartida en Martí sempre anava acompanyat a l'aula per un vetllador o una vetlladora. És molt important el paper de la vetlladora en el moment en que es fa el canvi de centre ordinari. Per un infant amb TEA, al qual els canvis li creen molta ansietat, tenir al seu costat una persona que coneix en un moment de canvi pot ajudar-lo a sentir-se més còmode i segur.

- Institut i USEE

És curiós com l'infant pensa que l'USEE és un petit centre d'educació especial dins l'escola ordinària. Això em fa pensar que l'USEE és una forma de situar els infants amb NEE dins l'escola ordinària, però no d'incloure'ls ja que continuen estant separats.

A les poques setmanes a l'institut, a en Martí l'augmenten les hores a l'aula ordinària. Aquest esdeveniment em fa pensar que en Martí tenia el nivell suficient per poder estar a l'aula ordinària. És un nen que tot i que sempre ha tingut un suport i unes adaptacions a l'aula ordinària, ara sembla que no les necessita.

En Martí només va cinc hores setmanals a l'USEE i no té PI. Té una adaptació a l'àrea d'anglès i la mestra de català té en compte les seves dificultats a l'hora de corregir els seus exàmens.

L'infant és conscient de les seves dificultats amb les llengües, barreja el català i el castellà. Però, tot i que admet aquesta dificultat, als documents que el mestre ens deixa veure l'infant fa una predicció de les notes que considera que obtindrà aquest trimestre i a català posa un 7. Així doncs, veiem que l'infant és conscient de les seves dificultats però no relaciona aquestes dificultats amb els resultats que obté a l'àrea de català.

És un nen que treu bones notes, amb un nivell cognitiu igual o superior als seus companys. És per aquest motiu que, tot i que normalment els infants de la USEE no tenen el graduat de l'E.S.O., l'institut i els/les mestres de l'infant es marquen com a objectiu assolible que en Martí obtingui el graduat.

6.4 La seva classe ideal

En Martí fa una descripció de quina seria per a ell una classe ideal. Aquesta hauria de complir alguns ítems que considero molt interessants d'analitzar:

- Bona escriptura per part de la mestra o el mestre. Amb aquest punt en Martí es refereix al tipus de lletra quan s'escriu a la pissarra, considera que allò que s'escriu ha de ser entenedor per a tots els alumnes.

Tal i com s'indica al marc teòric quan es parla de l'escola inclusiva, els i les mestres han de parlar de forma clara i entenedora per als seus alumnes. Quan els mestres fan una explicació moltes vegades s'ajuden d'un suport visual com és la pissarra, és important que els suports que s'utilitzen siguin clars i entenedors per a tots els i les alumnes.

- Els/les mestres han d'explicar amb ganes i sentiment. En Martí considera important que els mestres estimin la seva feina i estiguin motivats. Aquest és un punt molt important que hauríem de tenir en compte tots els futurs i les futures mestres, per poder motivar els nostres alumnes hem d'estar-ho nosaltres també.
- Bones relacions a l'aula. Hi ha dos tipus de relacions que en Martí considera importants a l'aula: les relacions mestre-alumnes i les relacions entre alumnes. És important aconseguir un bon clima d'aula on les relacions personals siguin de qualitat, on els infants tinguin la confiança per poder parlar amb els/les mestres i,

on els/les alumnes puguin relacionar-se entre ells i elles còmodament i sense conflictes.

En Martí considera que aquestes relacions positives només es donaven a l'escola d'educació especial. A aquest centre es treballa el respecte a les diferències i l'acceptació de tothom sense distincions, això fa que els alumnes tinguin un vincle entre ells de respecte i amistat. El tracte personalitzat dels mestres cap als alumnes aconsegueix un vincle molt més fort que a altres centres i això dóna a l'infant seguretat i confiança.

- Responsabilitat per part dels alumnes. Per en Martí a una classe ideal no només els mestres han de ser responsables, els alumnes també han de ser-ho i han de complir amb les seves feines. Per a ell és important que les persones respectin les normes i segueixin les pautes establertes, el fet de que alguns companys/es no compleixin allò que està establert l'incomoda.
- El comportament a l'aula. Un dels punts més importants per en Martí és el comportament dels estudiants a l'aula. Quan hi ha conflictes o el comportament dels alumnes no és l'adequat en Martí es sent incòmode. Per aquest motiu considera aquest punt tant important.

Quan un o una mestre no és capaç de controlar el comportament dels seus alumnes la sensació a la classe és de caos. Per a un alumne amb un TEA, al qual li agrada tenir tot controlat, aquesta situació de descontrol i caos a l'aula li molesta i li crea ansietat. És important reconduir la conducta dels infants i aconseguir crear un clima d'aula relaxat on sigui possible la tranquil·litat i el benestar de tots els infants.

6.5 Relacions personals

En Martí té dificultats amb les relacions personals, sobretot a les relacions amb els seus iguals. Es sent més còmode quan es relaciona amb persones més grans que ell, té la sensació de que els seus iguals no es senten còmodes quan conversa amb ells. Des del seu punt de vista és més interessant conversar amb un adult - respecten els torns de paraula i li donen l'oportunitat d'explicar-se i donar les seves opinions – que amb infants de la seva edat, que prefereixen jugar o fer activitats lúdiques a conversar.

Al centre d'EE tenia una bona relació amb els companys. Allà els nens i les nenes l'acceptaven tal com és i ell es sentia còmode, no tenia por de que riguessin d'ell.

Les relacions amb els mestres del centre d'EE eren molt bones. El tracte personalitzat i la quantitat d'hores que passava amb la seva tutora feia que es crees un vincle on l'infant es sentia segur i valorat.

Quan comença l'escolaritat compartida, al primer centre ordinari, l'infant es sentia a gust amb els seus companys i companyes. Tot i que no conversava amb ells i elles, aquests se l'estimaven molt i el respectaven. Per l'infant la relació amb aquests companys no era ni bona ni dolenta, no tenia problemes amb ells però tampoc es relacionava.

Quan va realitzar el canvi de centre, en Martí no es sentia a gust amb els nous companys. Els infants es queixaven de les seves estereotípies i dels seus comportament i a l'hora del pati tenia conflictes. L'infant s'intenta relacionar amb els nens i nenes de l'aula, però no sap controlar els seus impulsos i la seva força i això provoca que tingui conflictes.

A aquesta situació veiem que els seus companys no entenien a en Martí, per aquest motiu reien i es queixaven de les coses que feia. Potser hagués estat necessari explicar als i les alumnes perquè en Martí té unes necessitats educatives especials i perquè realitza aquestes estereotípies. Quan els infants entenen als seus companys i comprenen perquè actuen d'una determinada manera, poden acceptar-los i respectar-los.

Quan comença a aquesta escola té problemes amb els i les mestres, els quals no entenen el comportament impulsiu de l'infant. Com a mestres és important intentar entendre el motiu del comportament dels alumnes, és possible que el nen o nena no estigui assegut, per exemple, degut a que és molt nerviós i necessita moure's per tranquil·litzar-se. Penso que com a mestres és important buscar el motiu del comportament dels alumnes per intentar entendre'ls i ajudar-los en el cas que sigui necessari.

La situació de tensió que es viu a l'aula pel comportament d'un dels alumnes fa que en Martí no es senti còmode a aquella escola. Per a ell els conflictes a l'aula s'haurien de resoldre de forma ràpida i sense donar-li gaire importància. Ell no comprèn el comportament del seu company i no entén perquè s'ha de perdre temps en resoldre aquelles situacions. Aquest trencament de la rutina no li agrada.

Quan l'infant sap que anirà a un institut té molta por, no només pel canvi de centre, sinó per les relacions amb els companys i les companyes. En Martí sap que existeix el "bulling" i té por de ser una víctima d'aquesta pràctica a l'institut. És conscient de que fa algunes estereotípies que no sempre són acceptades per la resta, té la sensació de ser diferent i li fa por la reacció dels seus companys/es.

El primer any no es relaciona, considera que riuen d'ell i viu moments de tensió i ansietat. A l'aula sent por i inseguretat, pensa que qualsevol cosa que faci fora de la normalitat servirà per a que riguin d'ell. L'infant viu una situació d'ansietat i malestar a l'aula que descriu com horrible. És important crear un bon clima a l'aula on els infants es puguin sentir segurs i còmodes, i a aquest cas no existia.

El mestre de l'institut considera que aquesta situació no era tan dramàtica. Admet que els infants no entenen què era un company de l'USEE, però afirma que en Martí no era motiu de riure dels seus/seves companys/es. Tornem a veure aquesta falta d'informació dels alumnes que conviuen amb un infant però no l'entenen.

Al segon any realitzen un canvi de grup, fan una barreja d'infants de diferents aules, i en Martí es sent més còmode amb els companys i companyes. El fet de canviar els grups i fer-los més heterogenis és una de les tècniques per aconseguir una escola inclusiva. Els grups heterogenis fomenten la cooperació entre alumnes amb més capacitats i alumnes amb més dificultats.

Avui dia té un grup d'amics a l'institut i es sent còmode a l'aula. Ell considera que ara té controlada la situació, el qual és molt important per a ell. No és amic de tots els companys/es de l'aula, però el respecten i no el molesten. A l'hora del pati conversa amb els seus amics, ara que els seus iguals prefereixen la conversa al joc físic ell es sent més còmode al relacionar-se amb ells i elles.

Els mestres consideren que en Martí és un nen molt integrat a l'aula, els companys/es el respecten i el valoren. Encara que trobem algunes opinions contradictòries sobre aquest tema. El seu tutor de l'aula ordinària a l'institut considera que els seus companys i companyes el valoren i el consideren un membre important del grup a l'hora de jugar a futbol. Però, per en Martí, els seus companys i companyes l'escollen per jugar perquè és l'únic que vol ser porter. Pensa que si no fos per aquest motiu els/les alumnes no el tindrien en compte.

Tot i que tenim diferències a l'hora de descriure una mateixa situació, el que podem veure clarament és que en Martí ja no viu l'institut amb la ansietat del primer any. Ara es sent més segur a l'aula.

6.6 La família

Als primers anys de vida d'en Martí veiem com la família es sent confosa i desorientada. El metge els diu que el desenvolupament del nen no és normal, el deriven a Aspanide i li fan un diagnòstic de TGD amb trastorn autista i la família no sap què ha de fer.

Tenen la sensació de que no els ajuden, que no els diuen com han d'actuar. No entenen el que vol dir el trastorn del seu fill i pensen que es pot curar. Aquesta sensació de soledat de la família, de no entendre el que passa, els hi crea ansietat i desconfiança en les persones que, en un principi, els han d'ajudar.

En el moment en que l'infant ha de començar l'escolaritat obligatòria veiem de nou aquesta confusió i inseguretat. Els diuen que poden esperar un any més a l'escola d'educació infantil o escolaritzar l'infant a un centre d'EE, però la mare no entén que guanyarà esperant un any, ningú li diu què és el millor per al seu fill o què li ajudarà més.

Aquesta falta d'informació i comunicació amb la família em fa pensar que hi ha algun punt al sistema d'atenció a les famílies dels infants amb NEE que no funciona bé. Les famílies són molt importants en el desenvolupament d'aquests infants, per aquest motiu han de ser assessorades per professionals. És imprescindible un treball conjunt entre especialistes i família per ajudar els nens i les nenes en el seu desenvolupament.

Per la mare, el centre d'EE és un entorn acollidor i segur per al seu fill. Pensa que l'atenció és més personalitzada i que l'infant es sentirà més relaxat. És important que les famílies estiguin contentes amb el centre educatiu, que valorin la feina que es realitza amb els seus fills. Penso que aquest sentiment de la mare s'hauria de produir en totes les famílies de tots els centres educatius.

Quan proposen l'escolaritat compartida tenen por de l'escola ordinària, però saben que serà positiu per al seu fill. Els pares veuen la compartida com l'oportunitat per a que en Martí es relacioni amb altres nens i nenes. Veiem que són una família implicada en l'educació del seu fill, tenen clar quines són les seves dificultats i què és millor per ell.

Quan la mestra d'educació especial els parla de l'USEE el pare d'en Martí rebutja l'idea. Però un cop visiten l'institut i veuen les condicions de l'escolarització de l'infant, canvien d'idea. Aquest canvi en l'opinió dels pares és molt important, en un primer moment es senten desconcertats, tenen por que el canvi no sigui positiu pel seu fill, però un cop coneixen l'USEE es queden més tranquils i canvien d'idea.

Per als pares és important conèixer les institucions a les quals estaran escolaritzats els seus fills. És normal que moltes vegades tinguem por a allò que és desconegut, per aquest motiu s'ha de fer l'esforç d'implicar les famílies a l'escola.

La família és molt important en la formació i l'educació d'un infant. L'evolució positiva d'en Martí no hagués estat possible sense l'aportació de la seva família. Des de ben petit han estimulat l'infant i l'han ajudat a l'hora d'estudiar i fer els deures. Avui dia la seva mare ajuda a l'infant a fer resums per poder estudiar, ella es mira el temari i se l'aprèn per poder explicar-li a en Martí de forma que ell ho entengui. Aquesta implicació és un gran estímul per l'infant.

6.7 Expectatives de futur

Quan en Martí encara no parlava la seva mare pensava que el seu fill mai arribaria a valdre's per si mateix. Avui dia es sent molt orgullosa del progrés del seu fill i de tot allò que ha aconseguit gracies al seu esforç.

Els seus mestres d'institut i el director de l'E.A.P. creuen que en Martí aconseguirà el graduat de l'E.S.O., les seves notes indiquen que va per bon camí. Però dubten en si podrà arribar a fer batxillerat o no. Tenint en compte que parlem d'un infant amb NEE que va començar la seva escolarització a un centre d'educació especial sembla increïble que el dubte sigui si podrà fer batxillerat o no. El seu progrés acadèmic ha estat molt positiu.

La mare és conscient de les dificultats del seu fill i per aquest motiu considera que han de ser els mestres qui decideixin quins estudis són els més recomanables per en Martí. Per ella l'important és que pugui estudiar alguna cosa que li agradi i el motivi.

En Martí té clar que vol continuar estudiant, encara que comença a dubtar quina especialitat serà la més convenient per al seu futur. És planteja quin tipus d'estudi li obrirà més portes al món laboral.

6.8 Educació i inclusió

En Martí considera que els infants amb NEE han d'anar a un centre d'educació especial. Creu que el seu progrés no hagués estat tan satisfactori si hagués estat escolaritzat a un centre ordinari. Per en Martí el seu procés d'escolarització és el més adequat per als infants amb NEE. Pensa que a les escoles ordinàries no s'ensenyen les mateixes coses ni

de la mateixa manera, per aquest motiu considera que és important assistir primer a un centre d'EE.

Pensa que al centre d'educació especial se'ls hi dóna una base dels aprenentatges necessària per poder anar després a l'aula ordinària. Sense aquesta base no és possible seguir les classes a l'aula ordinària.

No creu que l'escolarització a un centre d'educació especial faci més difícil la incorporació a la vida laboral i social un cop acaba l'escola. Posa un exemple d'un cas real, cas que coneix perquè eren companyes seves, i que actualment estan treballant. No veu cap problema en la separació de centres, considera que en molts casos és necessari aquesta separació.

7. Conclusions finals

L'objectiu principal d'aquest treball era analitzar el procés d'escolarització d'un infant amb NEE a través del seu relat biogràfic. Després d'elaborar el relat biogràfic de l'infant i analitzar-lo amb l'ajuda del marc teòric, he extret unes conclusions que responen a les preguntes i objectius plantejats a l'inici del treball.

Tot i que el nostre sistema educatiu es guia pel principi d'escola inclusiva, veiem que encara existeix l'exclusió i la separació d'infants a diferents escoles. Encara que les escoles d'educació especial són contràries al principi d'escola inclusiva, existeixen al nostre sistema educatiu. A través de l'escolaritat compartida i les Unitats de Suport a l'Educació Especial es busca la inclusió dels infants a les escoles ordinàries, però continua sent un sistema que separa els infants amb NEE de la resta d'alumnes.

Pel que fa als aprenentatges de l'infant, és molt difícil determinar a quin centre va aprendre més. Els objectius que es plantegen a cada centre són diferents i, per tant, els aprenentatges no són iguals. Al centre d'educació especial i a l'escolaritat compartida es busca proporcionar autonomia personal i un comportament el més normalitzat possible de l'infant dins la societat. En canvi, a l'USEE es centren en ensenyar els continguts del currículum per poder aconseguir el graduat de l'E.S.O.. Així doncs, els aprenentatges que va fer l'infant als diferents centres són importants i imprescindibles, però amb objectius diferents.

Pel que fa a la família, veiem com la seva participació a l'educació de l'infant ha estat molt important. La seva col·laboració i implicació als aprenentatges de l'infant han fet possible el seu progrés educatiu.

Penso que l'ajuda i la informació que es va donar a la família en un primer moment va ser molt escassa. És important que les famílies es sentin recolzades i que es realitzi un treball conjunt entre família, escola i serveis externs pel benestar dels infants.

Pel que fa a les relacions personals, en Martí ha patit i ha sentit rebuig per part dels seus companys/es a diferents moments de la seva vida. S'ha de treballar a les escoles l'acceptació de la diversitat i el respecte cap a totes les persones. No es tracta de que els infants s'adaptin a la societat, sinó que la societat accepti les diferències i les respecti.

L'últim objectiu plantejat era conèixer i reflexionar sobre les expectatives de futur de l'infant. Penso que aquest punt és molt important, les expectatives que es creen sobre un infant poden influenciar molt a la seva vida, tant positivament com negativament. Si ningú

hagués cregut en la capacitat d'en Martí per poder fer l'escolaritat compartida mai no hagués pogut demostrar que podia estar a l'aula ordinària. Si ningú no pensés que en Martí aconseguirà el graduat de l'E.S.O., ell no es plantejaria uns estudis posteriors.

Si volem que els infants arribin al màxim de les seves possibilitats hem de creure en les seves capacitats. No posem etiquetes que no permetin als infants aconseguir allò que volen, deixem que siguin els infants qui marquin fins a on poden arribar.

8. Valoració personal

Primerament vull agrair la col·laboració d'en Martí i la seva mare a aquest treball, sense la seva participació no hagués estat possible la seva elaboració. També agrair la col·laboració dels mestres implicats en l'escolarització d'en Martí, que molt amablement han respost les meves preguntes i m'han ofert la seva ajuda en cas de que ho necessités. I finalment agrair a la meva tutora, l'Anna Gómez Mundó, la seva ajuda i implicació en l'elaboració d'aquest treball, sense ella no ho hauria aconseguit.

Conèixer l'infant des de fa anys, ha fet que la meva implicació a aquest treball sigues molt més personal. Ha estat molt interessant elaborar el relat biogràfic i analitzar-ho perquè jo he format part d'aquest procés d'escolarització. Em sento realment orgullosa del progrés de l'infant i estic molt feliç per haver format part de la seva vida.

Però l'elaboració d'aquest treball no ha estat fàcil. Durant el procés m'he trobat amb algunes dificultats que he hagut d'anar resolent per poder continuar. Primerament vaig tenir dificultats per concretar els objectius del treball, tenia clara l'idea principal però em va resultar difícil marcar els punts que volia analitzar sobre la seva escolarització.

A l'hora de realitzar la part pràctica del treball, una de les mestres no podia quedar per fer l'entrevista per motius de salut, així que la vaig haver de fer via correu electrònic. Això em va impedir preguntar dubtes d'algunes respostes i ampliar alguns temes interessants que van sorgir de les seves respostes, però tot i així vaig rebre molta informació que em va ser molt útil per l'elaboració del relat.

Un cop acabades totes les entrevistes, tenia moltíssima informació sobre l'infant. Escollir allò que era més important va estar una feina difícil i llarga. Un cop tenia feta la tria d'informació, redactar el relat no em va ser gaire difícil, però si em va portar més temps de l'esperat.

Per concloure, m'agradaria fer una petita síntesi dels aprenentatges que he fet realitzant aquest treball. Agruparé aquests coneixements en cinc grans idees que considero que em seran molt útils en el meu futur com a docent:

- Per aconseguir una escola inclusiva hem d'acabar amb l'exclusió d'alumnes a les aules ordinàries. Per aconseguir-ho hem d'eliminar les barreres arquitectòniques

i en l'aprenentatge, hem d'elaborar pràctiques inclusives a les aules i hem de veure la diversitat com a recurs d'aprenentatge.

- Eliminar els prejudicis i les etiquetes. Els infants han d'aprendre a conviure i han d'acceptar-se els uns als altres sense donar importància a les seves diferències. Per aconseguir-ho penso que és imprescindible que els infants tinguin informació per poder entendre les diferències dels seus companys.
- Aconseguir un bon clima a l'aula on els alumnes es sentin acollits i segurs. Els infants han de veure l'aula com un espai on són acceptats i valorats, d'aquesta manera aconseguirem que millorin les relacions personals entre alumnes, i entre alumnes i mestres.
- Treballar conjuntament amb les famílies. És molt important per al desenvolupament dels nens i nenes que les famílies s'impliquin a la seva educació. Des de l'escola hem de proporcionar informació a les famílies, donar suport i treballar de forma cooperativa.
- Com a mestres hem de donar un tracte personalitzat i proper a tots els infants, respectant les seves necessitats i proporcionant el suport necessari per garantir l'èxit educatiu de cada nen i nena.

9. Bibliografia

- AINSCOW, Mel (2001). *Desarrollo de escuelas inclusives: Ideas, propuestas y experiències para mejorar las Instituciones escolares*. Madrid: Narcea
- AINSCOW, Mel; HOPKINS, David; SOUTHWORTH, Geoff; WEST, Mel (2013). *Hacia escuelas eficaces para todos: Manual para la formación de equipos docentes*. Madrid: Narcea
- AMEZCUA, Manuel.; HUESO MONTORO, Cesar. (2004) *Cómo elaborar un relato biográfico*. [en línia]. Granada. <<http://www.index-f.com/memoria/metodologia.php>> [9 de novembre de 2015]
- BOOTH, Tony; AINSCOW, Mel (2006). *Índex per a la inclusió* [en línia]. Barcelona: ICE-UB. <<http://www.csie.org.uk/resources/translations/IndexCatalan.pdf>> [30 de desembre de 2015].
- CORBETTA, Piergiorgio. (2003). *Metodología y técnicas de investigación social*. Madrid: McGraw-Hill
- Departament d'ensenyament. *Atenció a la diversitat en l'educació infantil i primària* [en línia]. Generalitat de Catalunya. <http://ateneu.xtec.cat/wiki/form/wikiexport/_media/cursos/escola_inclusiva/ddi_n/modul_2/atencio_diversitat_educacio_infantil_primaria.pdf> [15 de desembre de 2015]
- Departament d'ensenyament (2014). *Documents per a l'organització i la gestió dels centres* [en línia]: *Curs 2014-2015*. Generalitat de Catalunya. <http://cgtense.pangea.org/IMG/pdf/gestio_i_organitzacio_de_centres.pdf> [30 de desembre de 2015]

- GARANTO, Jesús; PÉREZ, Isabel (2003). *L'alumnat amb trastorns generalitzats del desenvolupament: l'espectre autista i les psicosis*. Generalitat de Catalunya, Departament d'ensenyament.
- Generalitat de Catalunya (2015). *Projecte de convivència i èxit educatiu*. [en línia] <<http://xtec.gencat.cat/web/.content/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0004/01d4f408-7a27-4017-bdd0-d63cb95b214f/PdC.pdf>> [10 de desembre de 2015]
- KANNER, Leo (1943). *Trastornos autistas del contacto afectivo* (Teresa Sanza, trad.) [en línia]. Revista Española de Discapacidad Intelectual Siglo Cero <<http://www.uca.edu.ar/uca/common/grupo11/files/autismo-2013/TRASTORNOS-AUTISTAS-DEL-CONTACTO-AFECTIVO.pdf>> [30 de desembre de 2015]
- “Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació”. A: Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, 16 de juliol de 2009, núm. 5422 , p. 56589.
- MAYKUT, Pamela; MOREHOUSE, Richard (1999). *Investigación cualitativa. Una guía práctica y filosófica*. Barcelona
- Ministerio de Educación Cultura y Deporte (2004). *Evolución del Sistema Educativo español*. [en línia] Madrid: MECD/CIDE. <http://uom.uib.cat/digitalAssets/202/202199_6.pdf> [10 de desembre de 2015]
- PUJADAS, Joan (2000). “El método biográfico y los métodos de la memoria”. *Revista de Antropología Social*, 9, p. 127-158.
- “Resolució ENS/1102/2014, de 21 de maig, per la qual s'estableixen els programes de formació i inserció per al curs 2014-2015”. *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*, 22 de maig de 2014, - núm. 662
- “Resolució ENS/260/2014, de 7 de febrer, per la qual s'aproven les normes de preinscripció i matrícula d'alumnes als centres del Servei d'Educació de Catalunya i altres centres educatius, en els diversos ensenyaments sostinguts amb fons

públics, per al curs 2014-2015”. *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*, 14 de febrer de 2014, - núm.6562

- RODRÍGUEZ, G.; GIL, J.; GARCÍA, E. (1999). *Metodología de la investigación cualitativa*. Màlaga: Aljibe
- STAINBACK, Susan (2001). “L’educació inclusiva: definició, context i motius”. *Suports*, vol.5, núm. 1, p. 18-25
- TAYLOR, S.J; BOGDAN, R. (1992) *Introducción a los métodos cualitativos de investigación*. Barcelona
- UNESCO (2001). *Understanding and responding to children’s needs in inclusive classrooms* [en línia]: *A guide for teachers*. França: UNESCO. <<http://unesdoc.unesco.org/images/0012/001243/124394e.pdf>>. [4 de gener de 2015].
- VILOCA, Llúcia (2002). *El niño autista: Detección, evolución y tratamiento*. Barcelona: Ceac
- (1994). *Declaración de Salamanca y Marco de acción* [en línia]: *parala las necesidades educativas especiales*. Salamanca: Organizaciones de las Naciones Unidas para la Educación, la Ciencia i la Cultura. <http://www.unesco.org/education/pdf/SALAMA_S.PDF> [30 de desembre de 2015]
- (2016). *Manual diagnóstico y estadístico de los trastornos mentales* [online] *Autismo Formación Padres*. <<http://www.autismoformacionpadres.com/dsm-iv-tr-manual-diagnostico-y-estadistico-de-los-trastornos-mentales>> [30 de desembre de 2015].